

RISS Research in Sports Science

Formerly İstanbul University Journal of Sports Science

Official Journal of İstanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Sports Sciences

Volume 9
Issue 1
June 2019

**14 Haftalık Bütünleşik Fiziksel Aktivite Programının
İlköğretim Öğrencilerinin Tutumları Üzerine Etkisi**
*The Effect of 14-Week Inclusive Physical Activity
Program on Attitudes in Primary School Students*

Sansi ve ark.

**Muay-Thai Hakemlerinin Karar Verme Stratejilerinin Farklı
Değişkenlere Göre İncelenmesi**
*Investigation of Muay Thai Referees' Decision-making Strategies
According to Different Variables*

Demirel ve ark.

**12-14 Yaş Basketbolcuların Şut Performansları ile Somatotip
Yapıları ve Bazı Kuvvet Parametreleri Arasındaki İlişkilerin
Değerlendirilmesi**

*Investigating the Relationship between Somatotypes Structures and
Strength Parameters of 12-14 Age Basketball Players with Shooting
Performance*

Çeşmeci ve ark.

**Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor Birim Yöneticilerinin
Liderlik Özellikleri ile Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi**
*Investigation of Leadership Characteristics and Problem-solving
Skills of Health, Culture, and Sports Unit Managers of Universities*

Erşen ve Narlı.

**On behalf of Journal of İstanbul
University-Cerrahpaşa Faculty of Sport
Sciences-Dean**

**Sahibi İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi Adına
Dekan**

Erol İnce

Editor / Editör

Mehmet Öztürk

Department of Training Education, Division
of Movement and Training Sciences, İstanbul
University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport
Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü,
Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı,
İstanbul, Türkiye*

Section Editors / Alan Editörleri

Evren Ebru Altıncı

Department Physical Education and Sports
Education, İstanbul University-Cerrahpaşa
Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi
Bölümü, İstanbul, Türkiye*

H. Banu Ataman Yancı

Department of Physical Educations Sport
Teaching, İstanbul University-Cerrahpaşa
Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi
Bölümü, İstanbul, Türkiye*

Ömer Can Göksu

Department of Training Education, Division
of Movement and Training Sciences, İstanbul

University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport
Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü,
Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı,
İstanbul, Türkiye*

Bilge Donuk

Department of Sport Management, İstanbul
University-Cerrahpaşa Faculty of Sport
Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul,
Türkiye*

Ayşe Türksöy Işım

Department of Physical Educations Sport
Teaching, İstanbul University-Cerrahpaşa
Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi
Bölümü, İstanbul, Türkiye*

İlker Yücesir

Department of Training Education,
Division of Sport Health Sciences, İstanbul
University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport
Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Spor
Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye*

Associate Editors / Editör Yardımcıları

Orkun Akkoç

Department of Training Education, Division
of Movement and Training Sciences, İstanbul
University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport
Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü,*

*Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı,
İstanbul, Türkiye*

Suzan Dal

Department of Sport Management, İstanbul
University-Cerrahpaşa Faculty of Sport
Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul,
Türkiye*

Burcu Güvendi

Department of Physical Educations Sport
Teaching, İstanbul University-Cerrahpaşa
Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi
Bölümü, İstanbul, Türkiye*

Editorial Board / Yayın Kurulu

Cengiz Arslan

Department of Coach Training, Fırat
University Faculty of Sport Sciences, Elazığ,
Turkey
*Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi,
Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Elazığ, Türkiye*

Hülya Aşçı

Department Physical Education and Sports
Education, Marmara University Faculty of
Sport Sciences, İstanbul, Turkey
*Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi,
Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü,
İstanbul, Türkiye*

Osman Ateş

Department of Training Education,
Division of Sport Health Sciences, İstanbul
University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport
Sciences, İstanbul, Turkey

Publisher
İbrahim KARA

Publication Director
Ali ŞAHİN

Editorial Development
Gizem KAYAN

Finance and Administration
Zeynep YAKIŞIRER ÜREN

Deputy Publication Director
Gökhan ÇİMEN

Publication Coordinators

Betül ÇİMEN
Özlem ÇAKMAK
Okan AYDOĞAN
İrem DELİÇAY
Arzu YILDİRIM

Project Coordinators

Doğan ORUÇ
Sinem KOZ

Graphics Department / Grafik Departmanı

Ünal ÖZER
Deniz DURAN
Bezanur KARABULUT

Contact

Address: Büyükdere Cad. No: 105/9
34394 Mecidiyeköy, Şişli-İstanbul, Turkey
Phone: +90 212 217 17 00
Fax: +90 212 217 22 92
E-mail: info@avesyayincilik.com

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Spor Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

S. Bora Çavuşoğlu

Department of Sport Management, İstanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul, Türkiye

Muzaffer Doğğün

Girne American University Faculty of Physical Education and Sports Teaching, Kyrenia, Cyprus
Girne Amerikan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Girne, Kıbrıs

Bülent Duran

Department of Training Education, Division of Movement and Training Sciences, İstanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Ertuğrul Gelen

Department of Coach Training, Sakarya University of Applied Sciences, Sakarya, Turkey
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Sakarya, Türkiye

Nimet Haşıl Korkmaz

Department of Physical Education and Sports Teaching, Bursa University Faculty of Sport Sciences, Bursa, Turkey
Bursa Uludağ Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Bursa, Türkiye

Debbie Hellerstein

The Academic College at Wingate, Wingate, Tel Aviv
Wingate Akademik Koleji, Wingate, İsrail

Matt Hill

Coventry University Faculty of Sport Sciences, Coventry, England
Coventry Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Coventry, İngiltere

Hasan Kasap

Department of Sport Management, İstanbul Bilgi University Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Bilgi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul, Türkiye

F. İlker Kerkez

Department of Physical Education and Sports Teaching, Muğla Sıtkı Koçman University Faculty of Sport Sciences, Muğla, Turkey
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Muğla, Türkiye

Burçak Keskin

Department of Training Education, Division of Sport Health Sciences, İstanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Spor Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Özlem Kırandı

Department of Training Education, Division of Movement and Training Sciences, İstanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Elmira Mammadova

Azerbaijan State Academy of Physical Education and Sport, Baku, Azerbaijan
Azərbaycan Devlet Beden Eğitimi və Spor Akademisi, Bakü, Azərbaycan

Serap Mungan Ay

Department of Sport Management, Marmara University Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul, Türkiye

Koichi Nakazato

Department of Exercise Physiology, Nippon Sport Science University, Tokyo, Japan
Nippon Spor Bilimleri Üniversitesi, Egzersiz Fizyolojisi Anabilim Dalı, Tokyo, Japonya

H. İlhan Odabaş

Department of Sport Management, Haliç University Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
Haliç Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Kemal Nuri Özerkan

Department of Training Education, Division of Sport Health Sciences, İstanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Spor Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Salih Pınar

Department of Coach Training, Marmara University Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

Kenan Sivrikaya

Department of Physical Education and Sports Teaching, İstanbul Aydın University Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Aydın Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, İstanbul, Türkiye

Mustafa Şahin

Department of Training Education, Division of Movement and Training Sciences, İstanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Leyla Tavacıoğlu

Department of Basic Sciences, İstanbul Technical University Faculty of Maritime, İstanbul, Turkey
İstanbul Teknik Üniversitesi Denizcilik Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü, İstanbul, Türkiye

Turgay Turan

Department of Recreation, Marmara University Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey
Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye

AIMS AND SCOPE

Research in Sports Science (RISS) is an international, scientific, open access periodical published in accordance with independent, unbiased, and double-blinded peer-review principles. The journal is the official online-only publication of İstanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Sports Science, and it is published biannually in June and December. The publication languages of the journal are Turkish and English.

Research in Sports Science aims to publish original articles, case reports, reviews, and letters to the editor at the highest scientific value in all fields of physical education and sports science. The journal also publishes book reviews, and biographies within the scope of the journal.

The scope of the journal includes, but not limited to movement and training sciences, physical education and sport teaching sciences, recreation, health sciences in sport, management sciences in sports, and psycho-social sciences in sport.

The target audience of the journal includes sport professionals, amateurs and researchers who are interested or working in physical education and sports sciences, and sports medicine physicians.

The editorial and publication processes of the journal are shaped in accordance with the guidelines of the International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE), World Association of Medical Editors (WAME), Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE), and National Information Standards Organization (NISO). The journal is in conformity with the Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing (doaj.org/bestpractice).

All expenses of the journal are covered by the İstanbul University-Cerrahpaşa. Processing and publication are free of charge with the journal. No fees are requested from the authors at any point throughout the evaluation and publication process. All manuscripts must be submitted via the online submission system, which is available at www.iuc-jss.org. The journal guidelines, technical information, and the required forms are available on the journal's web page.

Statements or opinions expressed in the manuscripts published in the journal reflect the views of the author(s) and not the opinions of the İstanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Sports Science, editors, editorial board, and/or publisher; the editors, editorial board, and publisher disclaim any responsibility or liability for such materials.

Research in Sports Science is an open access publication, and the journal's publication model is based on Budapest Open Access Initiative (BOAI) declaration. All published content is available online, free of charge at www.iuc-jss.org. Authors retain the copyright of their published work in the Research in Sports Science. The journal's content is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 (CC BY-NC) that allows third parties to share and adapt the material except for commercial purposes provided that proper credit is given to the authors and the original work.

Editor in Chief: Mehmet Öztürk

Address: Department of Training Education, Division of Movement and Training Sciences, İstanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport Sciences, 34200 Avcılar, İstanbul, Turkey

Phone: 05324517830

E-mail: iuzozturk@istanbul.edu.tr

Publisher: AVES

Address: Büyükdere Caddesi, 105/9 34394 Mecidiyeköy, Şişli, İstanbul, Turkey

Phone: +90 212 217 17 00

Fax: +90 212 217 22 92

E-mail: info@avesyayincilik.com

Webpage: avesyayincilik.com

AMAÇLAR ve KAPSAM

Research in Sports Science (RISS); bağımsız, tarafsız ve çift-kör hakem değerlendirme ilkelerine bağlı yayın yapan, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi'nin açık erişimli bilimsel elektronik yayın organıdır. Dergi Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda 2 sayı olarak yayınlanmaktadır. Yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir.

Research in Sports Science (RISS), beden eğitimi ve spor bilimlerini ilgilendiren tüm alanlarda yüksek bilimsel kaliteye sahip özgün araştırma, olgu sunumu, derleme ve editöre mektup türündeki makalelerle literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca dergi kapsamına uygun kitap incelemeleri ve biyografiler de yayınlanmaktadır.

Derginin kapsamı temel olarak; antrenman ve hareket bilimleri, beden eğitimi ve spor öğretimi, rekreasyon, spor sağlık bilimleri, spor yönetimi ile sporda psikolojik ve sosyal alanlarından oluşmaktadır.

Derginin hedef kitlesini beden eğitimi ve spor bilimleri alanlarında araştırma yapan bilim insanları, amatör ve profesyonel olarak çalışanlar ve bu alana ilgi duyan tüm kişiler oluşturmaktadır.

Derginin editöryel ve yayın süreçleri International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE), World Association of Medical Editors (WAME), Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE) ve National Information Standards Organization (NISO) kılavuzlarına uygun olarak biçimlendirilmiştir. Research in Sports Science (RISS) dergisinin editöryel ve yayın süreçleri, Akademik Yayıncılıkta Şeffaflık ve En İyi Uygulama (doaj.org/bestpractice) ilkelerine uygun olarak yürütülmektedir.

Derginin tüm masrafları İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa tarafından karşılanmaktadır. Makale değerlendirme ve yayın işlemleri için yazarlardan ücret talep edilmemektedir. Tüm makaleler www.iuc-jss.org sayfasındaki online makale değerlendirme sistemi kullanılarak dergiye gönderilmelidir. Derginin yazım kurallarına, gerekli formlara ve dergiyile ilgili diğer bilgilere web sayfasından erişilebilir.

Dergide yayınlanan makalelerde ifade edilen bilgi, fikir ve görüşler İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı'nın değil, yazar(lar)ın bilgi ve görüşlerini yansıtır. Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı, bu gibi yazarlara ait bilgi ve görüşler için hiçbir sorumluluk ya da yükümlülük kabul etmemektedir.

Research in Sports Science, yayınlanma modeli Budapeşte Açık Erişim Girişimi (BOAI) bildirgesine dayanan açık erişimli bilimsel bir dergidir. Derginin arşivine www.iuc-jss.org adresinden ücretsiz olarak erişilebilir. Research in Sports Science'nin içeriği, Creative Commons Alıntı-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile yayınlanmaktadır.

Baş Editör: Mehmet Öztürk

Adres: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, 34200 Avcılar, İstanbul

Tel: 05324517830

E-posta: iuzozturk@istanbul.edu.tr

Yayıncı: AVES

Adres: Büyükdere Caddesi, 105/9 34394 Mecidiyeköy, Şişli, İstanbul, Türkiye

Tel: +90 212 217 17 00

Faks: +90 212 217 22 92

E-posta: info@avesyayincilik.com

Web sayfası: avesyayincilik.com

INFORMATION TO AUTHORS

Research in Sports Science (RISS) is an international, scientific, open access periodical published in accordance with independent, unbiased, and double-blinded peer-review principles. The journal is the official on-line-only publication of İstanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Sports Science, and it is published biannually in June and December. The publication languages of the journal are Turkish and English.

Research in Sports Science aims to publish original articles, case reports, reviews, and letters to the editor at the highest scientific value in all fields of physical education and sports science. The journal also publishes book reviews and biographies within the scope of the journal.

The scope of the journal includes, but not limited to movement and training sciences, physical education and sport teaching sciences, recreation, health sciences in sport, management sciences in sports, and psycho-social sciences in sport.

The target audience of the journal includes sport professionals, amateurs, and researchers who are interested or working in physical education and sports sciences, and sports medicine physicians.

EDITORIAL AND PUBLICATION PROCESS

The editorial and publication processes of the journal are shaped in accordance with the guidelines of the International Council of Medical Journal Editors (ICMJE), the World Association of Medical Editors (WAME), the Council of Science Editors (CSE), the Committee on Publication Ethics (COPE), the European Association of Science Editors (EASE), and National Information Standards Organization (NISO). The journal conforms to the Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing (doaj.org/bestpractice).

Originality, high scientific quality, and citation potential are the most important criteria for a manuscript to be accepted for publication. Manuscripts submitted for evaluation should not have been previously presented or already published in an electronic or printed medium. The journal should be informed of manuscripts that have been submitted to another journal for evaluation and rejected for publication. The submission of previous reviewer reports will expedite the evaluation process. Manuscripts that have been presented in a meeting should be submitted with detailed information on the organization, including the name, date, and location of the organization.

PEER REVIEW PROCESS

Manuscripts submitted to Research in Sports Science will go through a double-blind peer-review process. Each submission will be reviewed by at least two external, independent peer reviewers who are experts in their fields in order to ensure an unbiased evaluation process. The editorial

board will invite an external and independent editor to manage the evaluation processes of manuscripts submitted by editors or by the editorial board members of the journal. The Editor in Chief is the final authority in the decision-making process for all submissions.

ETHICAL PROCEDURES

The authors are expected to submit researches that comply with the general ethical principles which include; scientific integrity, objectivity, collegiality, data integrity, institutional integrity and social responsibility.

An approval of research protocols by the Ethics Committee in accordance with international agreements (World Medical Association Declaration of Helsinki "Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects," amended in October 2013, www.wma.net) is required for experimental, clinical, and drug studies and for some case reports. If required, ethics committee reports or an equivalent official document will be requested from the authors. For manuscripts concerning experimental research on humans, a statement should be included that shows that written informed consent of patients and volunteers was obtained following a detailed explanation of the procedures that they may undergo. For studies carried out on animals, the measures taken to prevent pain and suffering of the animals should be stated clearly. Information on patient consent, the name of the ethics committee, and the ethics committee approval number should also be stated in the Materials and Methods section of the manuscript. It is the authors' responsibility to protect the patients' anonymity carefully.

For photographs that may reveal the identity of the patients, signed releases of the patient or their legal representative should be enclosed, and the publication approval must be provided in the Materials and Methods section.

Erratum

The Editorial Board reviews correction requests from the authors, and the correction may be implemented upon Editorial Board decision. When a correction implemented in an article, an Erratum is published in the following issue to inform the readers about the change. The corrected article will be updated on the journal's website and the records of the index records.

PLAGIARISM

Research in Sports Science is extremely sensitive about plagiarism. All submissions are screened by a similarity detection software (iThenticate by CrossCheck) at any point during the peer-review and/or production process. Even if you are the author of the phrases or sentences, the text should not have unacceptable similarity with the previously published data.

When you are discussing others' (or your own) previous work, please make sure that you cite the material correctly in every instance.

In the event of alleged or suspected research misconduct, e.g., plagiarism, citation manipulation, and data falsification/fabrication, the Editorial Board will follow and act following COPE guidelines.

AUTHORSHIP

Each person listed as an author should fulfill the authorship criteria recommended by the International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE - www.icmje.org). The ICMJE recommends that authorship is based on the following four criteria:

1. Substantial contributions to the conception or design of the work; or the acquisition, analysis, or interpretation of data for the work; AND
2. Drafting the work or revising it critically for important intellectual content; AND
3. Final approval of the version to be published; AND
4. Agreement to be accountable for all aspects of the work in ensuring that questions related to the accuracy or integrity of any part of the work are appropriately investigated and resolved.

In addition to being accountable for the parts of the work he/she has done, an author should be able to identify which co-authors are responsible for specific other parts of the work. Also, authors should have confidence in the integrity of the contributions of their co-authors.

All those designated as authors should meet all four criteria for authorship, and all who meet the four criteria should be identified as authors. Those who do not meet all four criteria should be acknowledged in the title page of the manuscript.

Research in Sports Science requires corresponding authors to submit a signed and scanned version of the Copyright Agreement and Acknowledgement of Authorship form (available for download www.iuc-jss.org) during the initial submission process to act appropriately on authorship rights and to prevent ghost or honorary authorship. If the editorial board suspects a case of "gift authorship," the submission will be rejected without further review. As part of the submission of the manuscript, the corresponding author should also send a short statement declaring that he/she accepts to undertake all the responsibility for authorship during the submission and review stages of the manuscript.

DECLARATION OF INTEREST

Research in Sports Science requires and encourages the authors and the individuals involved in the evaluation process of submitted manuscripts to disclose any existing or potential conflicts of interests, including financial, consultant, and institutional, that might lead to potential bias or a conflict of interest. Any financial grants or other support received for a submitted study from individuals or institutions should be disclosed to the Editorial Board. To disclose a potential conflict of interest, the ICMJE Potential Conflict of Interest Disclosure Form should be filled in and sub-

mitted by all contributing authors. The journal's Editorial Board resolves cases of a potential conflict of interest of the editors, authors, or reviewers within the scope of COPE and ICMJE guidelines.

The Editorial Board of the journal handles all appeal and complaint cases within the scope of COPE guidelines. In such cases, authors should get in direct contact with the editorial office regarding their appeals and complaints. When needed, an ombudsperson may be assigned to resolve claims that cannot be resolved internally. The Editor in Chief is the final authority in the decision-making process for all appeals and complaints.

COPYRIGHT AND LICENSE

Research in Sports Science requires each submission to be accompanied by a Copyright Agreement and Acknowledgement of Authorship form (available for download www.iuc-jss.org). By signing this form, authors retain the copyright of their work and agree that the article, if accepted for publication by the Research in Sports Science will be licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 (CC BY-NC) International License.

When using previously published content, including figures, tables, or any other material in both print and electronic formats, authors must obtain permission from the copyright holder. Legal, financial and criminal liabilities in this regard belong to the author(s).

DISCLAIMER

Statements or opinions expressed in the manuscripts published in Research in Sports Science reflect the views of the author(s) and not the opinions of the editors, the editorial board, or the publisher; the editors, the editorial board, and the publisher disclaim any responsibility or liability for such materials. The final responsibility regarding the published content rests with the authors.

MANUSCRIPT PREPARATION

The manuscripts should be prepared in accordance with ICMJE-Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals (updated in December 2018 - <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>). Authors are required to prepare manuscripts in accordance with the CONSORT guidelines for randomized research studies, STROBE guidelines for observational original research studies, STARD guidelines for studies on diagnostic accuracy, PRISMA guidelines for systematic reviews and meta-analysis, and TREND guidelines for non-randomized public behavior.

Manuscripts can only be submitted through the journal's online manuscript submission and evaluation system, available at www.iuc-jss.org. Manuscripts submitted via any other medium and submissions by any one other than one of the authors will not be evaluated.

Manuscripts submitted to the journal will first go through a technical evaluation process where the editorial office staff will ensure that the manuscript has been prepared and submitted in accordance with the journal's guidelines. Submissions that do not conform to the journal's guidelines will be returned to the submitting author with technical correction requests.

Authors are required to submit the following:

- Copyright Agreement and Acknowledgement of Authorship Form, and
- ICMJE Potential Conflict of Interest Disclosure Form (should be filled in by all contributing authors) during the initial submission. These forms are available for download at www.iuc-jss.org.

Preparation of the Manuscript

Title page: A separate title page should be submitted with all submissions and this page should include:

- The full title of the manuscript as well as a short title (running head) of no more than 50 characters,
- Name(s), affiliations, highest academic degree(s), and ORCID IDs of the author(s),
- Grant information and detailed information on the other sources of support,
- Name, address, telephone (including the mobile phone number), and email address of the corresponding author,
- Acknowledgment of the individuals who contributed to the preparation of the manuscript but who do not fulfill the authorship criteria.

Abstract: A Turkish and English abstract should be submitted with all submissions except for Letters to the Editor. The abstract of Original Articles should be structured with subheadings (Aim, Material and Methods, Results and Conclusion). Please check Table 1 below for word count specifications.

Keywords: Each submission must be accompanied by a minimum of three to a maximum of five keywords for subject indexing at the end of the abstract. The keywords should be listed in full without abbreviations. The keywords should be selected from the National Library of Medicine, Medical Subject Headings database (<https://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>).

Manuscript Types

Original Articles: This is the most important type of article since it provides new information based on original research. Acceptance of original papers will be based upon the originality and importance of the investigation. The main text of original articles should be structured with In-

roduction, Material and Methods, Results, Discussion, and Conclusion subheadings. Please check Table 1 for the limitations for Original Articles.

Statistical analysis to support conclusions is usually necessary. Statistical analyses must be conducted in accordance with international statistical reporting standards (Altman DG, Gore SM, Gardner MJ, Pocock SJ. Statistical guidelines for contributors to medical journals. *Br Med J* 1983; 7; 1489-93). Information on statistical analyses should be provided with a separate subheading under the Materials and Methods section and the statistical software that was used during the process must be specified.

Units should be prepared in accordance with the International System of Units (SI).

Editorial Comments: Invited brief editorial comments on selected articles are published in *The Cyprus Journal of Medical Sciences*. Editorials should not be longer than 1000 words excluding references. Editorial comments aim to provide a brief critical commentary by reviewers with expertise or with high reputation in the topic of the research article published in the journal. Authors are selected and invited by the journal to provide such comments. Abstract, Keywords, and Tables, Figures, Images, and other media are not included.

Review Articles: Reviews prepared by authors who have extensive knowledge on a particular field and whose scientific background has been translated into a high volume of publications with a high citation potential are welcomed. These authors may even be invited by the journal. Reviews should describe, discuss, and evaluate the current level of knowledge of a topic in clinical practice and should guide future studies. The subheadings of the review articles should be structured by the authors. However, each review article should include an "Introduction" and a "Conclusion" section. Please check Table 1 for the limitations for Review Articles.

Case Reports: There is limited space for case reports in the journal and reports on rare cases or conditions that constitute challenges in diagnosis and treatment, those offering new therapies or revealing knowledge not included in the literature, and interesting and educative case reports are accepted for publication. The text should include Introduction, Case Presentation, and Discussion with an unstructured abstract. Please check Table 1 for the limitations for Case Reports.

Letters to the Editor: This type of manuscript discusses important parts, overlooked aspects, or lacking parts of a previously published article. Articles on subjects within the scope of the journal that might attract the readers' attention, particularly educative cases, may also be submitted in the form of a "Letter to the Editor." Readers can also present their comments on the published manuscripts in the form of a "Letter to the Editor." Abstract, Keywords, and Tables, Figures, Images, and other media should

not be included. The text should be unstructured. The manuscript that is being commented on must be properly cited within this manuscript.

Book Reviews: Reviews on the contemporary and noteworthy book within the journal's scope can be published after it is reviewed by an external expert on the respective topic.

Biographies: The life stories of well-known people in physical education and sports fields can be published in the journal. This kind of manuscripts should be prepared in the chronological order, and based on facts, documents, and testimonies emphasizing the significance of the person in question. Biographies should be structured as follows.

- **Introduction:** This section should contain the basic information the person, including birthplace, family tree, and the environment he/she lived in.
- **Development:** This section should contain the childhood and the school years of the person. Also, his/her friendship relations, school achievements, and his/her personality traits should be mentioned.
- **Conclusion:** The conclusion section should contain the work and private life of the person. Marriage, career, career achievements, and social status are the primary topics that should be elaborated in the last section of the biography.

Tables

Tables should be included in the main document, presented after the reference list, and they should be numbered consecutively in the order they are referred to within the main text. A descriptive title must be placed above the tables. Abbreviations used in the tables should be defined below the tables by footnotes (even if they are defined within the main text). Tables should be created using the "insert table" command of the word processing software and they should be arranged clearly to provide easy reading. Data presented in the tables should not be a repetition of the data presented within the main text but should be supporting the main text.

Figures and Figure Legends

Figures, graphics, and photographs should be submitted as separate files (in TIFF or JPEG format) through the submission system. The files should not be embedded in a Word document or the main document. When there are figure subunits, the subunits should not be merged to form a single image. Each subunit should be submitted separately through the submission system. Images should not be labeled (a, b, c, etc.) to indicate figure subunits. Thick and thin arrows, arrowheads, stars, asterisks, and similar marks can be used on the images to support figure legends. Like the rest of the submission, the figures too should be blind. Any information within the images that may indicate an individual or institution should be blinded. The minimum resolution of each submitted figure should be 300 DPI. To prevent delays in the evaluation process, all submitted figures should be clear in resolution and large in size (minimum dimensions: 100 × 100 mm). Figure legends should be listed at the end of the main document.

All acronyms and abbreviations used in the manuscript should be defined at first use, both in the abstract and in the main text. The abbreviation should be provided in parentheses following the definition.

When a drug, product, hardware, or software program is mentioned within the main text, product information, including the name of the product, the producer of the product, and city and the country of the company (including the state if in USA), should be provided in parentheses in the following format: "Discovery St PET/CT scanner (General Electric, Milwaukee, WI, USA)"

All references, tables, and figures should be referred to within the main text, and they should be numbered consecutively in the order they are referred to within the main text.

Limitations, drawbacks, and the shortcomings of original articles should be mentioned in the Discussion section before the conclusion paragraph.

Type of manuscript	Word limit	Abstract word limit	Reference limit	Table limit	Figure limit
Original Article	4000	250 (Structured)	35	6	5 or total of 10 images
Review Article	5000	250	50	6	10 or total of 15 images
Case Report	1200	200	15	No tables	4 or total of 8 images
Letter to the Editor	400	No abstract	5	No tables	No media
Book Review	1000	No abstract	20	5	2
Biography	2000	No abstract	20	4	4

References

While citing publications, preference should be given to the latest, most up-to-date publications. Both in-text citations and the references must be prepared according to American Psychological Association (APA) 6th edition style. In the main text of the manuscript, references should be cited by author's name and the publication year in parenthesis. In the case of direct citations in the main text, only publication year should be stated in parenthesis after the name of the author. Please see below the examples:

For single authored reference: (Demirci, 1991)

For double authored reference: (Pek ve Demirci, 2007)

Reference with multiple authors: (Torun et al., 2012)

For direct citation in a sentence: ... In a similar research, Tuzcuoğlu et al. (2001) found

Reference List

The references must be listed alphabetically according to the last name of the author. The author names and the publication year should be written in bold. Journal titles should not be abbreviated. If an ahead-of-print publication is cited, the DOI number should be provided. Authors are responsible for the accuracy of references.

The reference styles for different types of publications are presented in the following examples:

Journal article:

Antunes, B. M. M., Cayres, S. U., Lira, F. S., Fernandes, R. A. (2016). Arterial thickness and Immunometabolism: the mediating role of chronic exercise. *Current Cardiology Reviews* 12, 47-51.

Book Section:

Porter, R.J., Meldrum, B.S. (1995). Antiepileptic drugs. In: Katzung BG, editor. *Basic and clinical pharmacology*. 6th ed. Norwalk, CN: Appleton and Lange; 1995. p. 361-80.

Book with a single author:

Getzen, T.E. (1997). *Health economics: fundamentals of funds*. New York: John Wiley & Sons.

Editor(s) as authors:

Norman I.J., Redfern S.J. (Eds). (1997). *Mental health care for elderly people*. New York: Churchill Livingstone.

Conference proceedings:

Jodel, F., Russell, F, Tepper, K., Todd, P. & Zahora, T. (2009, September). Joined at the hip: Partnerships between librarians and learning skills

advisers. Poster session presented at the International Congress of Medical Librarianship, Brisbane.

Thesis:

Kaplan, S.I. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly access and utilization* (dissertation). St. Louis (MO): Washington Univ. 1995.

Early view articles:

Von Ledebur, S.C. (2007). *Optimizing knowledge transfer by new employees in companies*. *Knowledge Management Research & Practice*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1057/palgrave.kmrp.8500141>

Manuscripts published in electrical format:

Li, S., & Seale, C. (2007). *Learning to do qualitative data analysis: An observational study of doctoral work*. *Qualitative Health & Research*, 17, 1442-1452. <https://doi.org/10.1177/1049732307306924>

REVISIONS

When submitting a revised version of a paper, the author must submit a detailed "Response to the reviewers" that states point by point how each issue raised by the reviewers has been covered and where it can be found (each reviewer's comment, followed by the author's reply and line numbers where the changes have been made) as well as an annotated copy of the main document. Revised manuscripts must be submitted within 30 days from the date of the decision letter. If the revised version of the manuscript is not submitted within the allocated time, the revision option may be canceled. If the submitting author(s) believe that additional time is required, they should request this extension before the initial 30-day period is over.

Accepted manuscripts are copy-edited for grammar, punctuation, and format. Once the publication process of a manuscript is completed, it is published online on the journal's webpage as an ahead-of-print publication before it is included in its scheduled issue. A PDF proof of the accepted manuscript is sent to the corresponding author and their publication approval is requested within 2 days of their receipt of the proof.

Editor in Chief: Mehmet Öztürk

Address: Department of Training Education, Division of Movement and Training Sciences, İstanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sport Sciences, 34200 Avcılar, İstanbul, Turkey

Phone: 05324517830

E-mail: iumozturk@istanbul.edu.tr

Publisher: AVES

Address: Büyükdere Caddesi, 105/9 34394 Mecidiyeköy, Şişli, İstanbul, Türkiye

Phone: +90 212 217 17 00

Fax: +90 212 217 22 92

E-mail: info@avesyayincilik.com

Webpage: avesyayincilik.com

YAZARLARA BİLGİ

Research in Sports Science (RISS); bağımsız, tarafsız ve çift-kör hakem değerlendirme ilkelerine bağlı yayın yapan, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi'nin açık erişimli bilimsel elektronik yayın organıdır. Dergi Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda 2 sayı olarak yayınlanmaktadır. Yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir.

Research in Sports Science (RISS), beden eğitimi ve spor bilimlerini ilgilendiren tüm alanlarda yüksek bilimsel kaliteye sahip özgün araştırma, olgu sunumu, derleme ve editöre mektup türündeki makalelerle literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca dergi kapsamına uygun kitap incelemeleri ve biyografiler de yayınlanmaktadır.

Derginin kapsamı temel olarak; antrenman ve hareket bilimleri, beden eğitimi ve spor öğretimi, rekreasyon, spor sağlık bilimleri, spor yönetimi ile sporda psikolojik ve sosyal alanlarından oluşmaktadır.

Derginin hedef kitlesini beden eğitimi ve spor bilimleri alanlarında araştırma yapan bilim insanları, amatör ve profesyonel olarak çalışanlar ve bu alana ilgi duyan tüm kişiler oluşturmaktadır.

DEĞERLENDİRME VE YAYIN SÜRECİ

Derginin editöryel ve yayın süreçleri International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE), World Association of Medical Editors (WAME), Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE) ve National Information Standards Organization (NISO) kılavuzlarına uygun olarak biçimlendirilmiştir. Research in Sports Science (RISS) dergisinin editöryel ve yayın süreçleri, Akademik Yayıncılıkta Şeffaflık ve En İyi Uygulama (doaj.org/bestpractice) ilkelerine uygun olarak yürütülmektedir.

Özgünlük, yüksek bilimsel kalite ve atıf potansiyeli bir makalenin yayına kabulü için en önemli kriterlerdir. Gönderilen yazıların daha önce başka bir elektronik ya da basılı dergide, kitapta veya farklı bir mecrada sunulmamış ya da yayınlanmamış olması gerekir. Daha önce başka bir dergiye gönderilen ancak yayına kabul edilmeyen yazılar hakkında dergi önceden bilgilendirilmelidir. Bu bilgiler makalenin değerlendirme süresinin hızlanmasını sağlayacaktır. Daha önce toplantılarda sunulmuş olan çalışmalar için, sunum yapılan organizasyonun tam adı, tarihi, şehri, ülkesi ve yayın izni belirtilmelidir.

Research in Sports Science'a gönderilen tüm makaleler çift-kör hakem değerlendirme sürecinden geçmektedir. Tarafsız değerlendirme sürecini sağlamak için her makale alanlarında uzman en az iki dış-bağımsız hakem tarafından değerlendirilir. Dergi Yayın Kurulu üyeleri tarafından gönderi-

lecek makalelerin değerlendirme süreçleri, davet edilecek dış bağımsız editörler tarafından yönetilecektir. Bütün makalelerin karar verme süreçlerinde nihai karar yetkisi Baş Editördedir.

ETİK İLKELER

Dergiye makale gönderen tüm yazarların hazırladıkları çalışmalarda evrensel etik ilkelere uymaları beklenmektedir. Bu ilkeler; bilimsel yöntemde doğruluk, veri ve analiz doğruluğu, kurumsal dürüstlük, tarafsızlık ve sosyal sorumluluk çerçevesinde şekillenmelidir.

Spor hekimliği alanında yürütülen klinik ve deneysel çalışmalar, ilaç araştırmaları ve bazı olgu sunumları için, World Medical Association Declaration of Helsinki "Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects", (amended in October 2013, www.wma.net) çerçevesinde hazırlanmış Etik Komisyon raporu gerekmektedir. Gerekli görülmesi halinde Etik Komisyon raporu veya eşdeğeri olan resmi bir yazı yazarlardan talep edilebilir. İnsanlar üzerinde yapılmış deneysel çalışmaların sonuçlarını bildiren yazılarda, çalışmanın yapıldığı kişilere uygulanan prosedürlerin niteliği tümüyle açıklandıktan sonra, onaylarının alındığına ilişkin bir açıklamaya metin içinde yer verilmelidir. Hasta onamları, Etik Kurul raporunun alındığı kurumun adı, onay belgesinin numarası ve tarihi ana metin dosyasında yer alan Yöntemler başlığı altında yazılmalıdır. Hastaların kimliklerinin gizliliğini korumak yazarların sorumluluğundadır. Hastaların kimliğini açığa çıkarabilecek fotoğraflar için hastadan ya da yasal temsilcilerinden alınan imzalı izinlerin de gönderilmesi gereklidir.

ERRATUM

Yazarlar tarafından iletilen düzeltme talepleri Yayın Kurulu tarafından incelenmekte ve düzeltmeler Yayın Kurulu kararına istinaden uygulanmaktadır. Yayınlanan metinde düzeltme yapılması durumunda, düzeltmeyi takip eden sayıda Erratum metni yayınlanarak okurlar bilgilendirilmektedir. Düzeltilen makale dergi web sayfasında, derginin tarandığında dizinlerde de güncellenmektedir.

İNTİHAL

Research in Sports Science, intihal konusunda son derece hassastır. Dergiye gönderilen makaleler, hakem değerlendirme sürecinde ya da yayına hazırlık aşamasında herhangi bir noktada benzerlik tespiti için yazım taraması (CrossCheck tarafından iThenticate) yapılmaktadır. Cümleler ve ifadeler yazara ait olsa dahi, yazılan metnin daha önce yayınlanan verilerle kabul edilemez bir benzerliği olmamalıdır.

Başkalarının önceki çalışmalarını (veya kendi çalışmalarınızı) tartışırken, kullanılan materyalin her durumda doğru bir şekilde alıntılındığından emin olunmalıdır.

Yayın Kurulu, dergimize gönderilen çalışmalar hakkındaki intihal, atıf manipülasyonu ve veri sahteciliği iddia ve şüpheleri karşısında COPE kurallarına uygun olarak hareket edecektir.

YAZARLIK

Yazar olarak listelenen herkesin ICMJE (www.icmje.org) tarafından önerilen yazarlık kriterlerini karşılaması gerekmektedir. ICMJE, yazarların aşağıdaki 4 kriteri karşılamasını önermektedir:

1. Çalışmanın konseptine/tasarımına; ya da çalışma için verilerin toplanmasına, analiz edilmesine ve yorumlanmasına önemli katkı sağlamış olmak; VE
2. Yazı taslağını hazırlamış ya da önemli fikrinsel içeriğin eleştirel incelemelerini yapmış olmak; VE
3. Yazının yayından önceki son halini gözden geçirmiş ve onaylamış olmak; VE
4. Çalışmanın herhangi bir bölümünün geçerliliği ve doğruluğuna ilişkin soruların uygun şekilde soruşturulduğunun ve çözümlendiğinin garantisini vermek amacıyla çalışmanın her yönünden sorumlu olmayı kabul etmek.

Bir yazar, çalışmada katkı sağladığı kısımların sorumluluğunu almasına ek olarak, diğer yazarların çalışmanın hangi kısımlarından sorumlu olduğunu da teşhis edebilmelidir. Ayrıca, yazarlar birbirlerinin katkılarının bütünlüğüne güven duymalıdır.

Yazar olarak belirtilen her kişi yazarlığın dört kriterini karşılamalıdır ve bu dört kriteri karşılayan her kişi yazar olarak tanımlanmalıdır. Dört kriterin hepsini karşılamayan kişilere makalenin başlık sayfasında teşekkür edilmez.

Yazarlık haklarına uygun hareket etmek ve hayalet ya da lütfü yazarlığın önlenmesini sağlamak amacıyla sorumlu yazarlar makale yükleme sürecinde www.iuc-jss.org adresinden erişilebilen Yazar Katkı Formu'nu imzalamalı ve taranmış versiyonunu yazıyla birlikte göndermelidir. Yayın Kurulu'nun gönderilen bir makalede "lütfü yazarlık" olduğundan şüphelenmesi durumunda, söz konusu makale değerlendirme yapılmaksızın reddedilecektir. Makale gönderimi kapsamında; sorumlu yazar makale gönderim ve değerlendirme süreçleri boyunca yazarlık ile ilgili tüm sorumluluğu kabul ettiğini bildiren kısa bir ön yazı göndermelidir.

Research in Sports Science; gönderilen makalelerin değerlendirme sürecine dahil olan yazarların ve bireylerin, potansiyel çıkar çatışmasına ya da önyargıya yol açabilecek finansal, kurumsal ve diğer ilişkiler dahil mevcut ya da potansiyel çıkar çatışmalarını beyan etmelerini talep ve teşvik eder.

Çıkar Çatışması

Bir çalışma için bir birey ya da kurumdan alınan her türlü finansal destek ya da diğer destekler Yayın Kurulu'na beyan edilmeli ve potansiyel çıkar çatışmalarını beyan etmek amacıyla, ICMJE Potansiyel Çıkar Çatışmaları

Formu katkı sağlayan tüm yazarlar tarafından ayrı ayrı doldurulmalıdır. Editörler, yazarlar ve hakemler ile ilgili potansiyel çıkar çatışması vakaları derginin Yayın Kurulu tarafından COPE ve ICMJE rehberleri kapsamında çözümlenmektedir.

Derginin Yayın Kurulu, itiraz ve şikayet vakalarını, COPE rehberleri kapsamında işleme almaktadır. Yazarlar, itiraz ve şikayetleri için doğrudan Editöryel Ofis ile temasa geçebilirler. İhtiyaç duyulduğunda Yayın Kurulu'nun kendi içinde çözemediği konular için tarafsız bir temsilci atanmaktadır. İtiraz ve şikayetler için karar verme süreçlerinde nihai kararı Baş Editör verecektir.

Telif ve Lisanslama Modeli

Research in Sports Science, ilk gönderim sırasında www.iuc-jss.org adresinden indirilebilen Telif Sözleşmesi ve Yazar Katkı formunun imzalanarak makale ile birlikte derginin çevrimiçi değerlendirme sistemine yüklenmesini zorunlu tutar. Yazarlar, Telif Sözleşmesi ve Yazar Katkı formunu imzalayarak, makalenin Research in Sports Science tarafından yayınlanmak üzere kabul edilmesi durumunda telif hakkının kendilerinde kalacağını ve makalenin Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) kapsamında lisanslanacağını kabul ederler.

Şekiller, tablolar veya hem basılı hem de elektronik formatlardaki diğer materyaller dahil olmak üzere önceden yayınlanmış içeriği kullanırken, yazarların telif hakkı sahibinden izin almaları gerekir. Bu husustaki hukuki, mali ve cezai sorumluluk yazarlara aittir.

Sorumluluk Reddi

Dergide yayınlanan makalelerde ifade edilen görüşler ve fikirler İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı'nın değil, yazar(lar)ın bakış açılarını yansıtır. Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı bu gibi durumlar için hiçbir sorumluluk ya da yükümlülük kabul etmemektedir. Yayınlanan içerik ile ilgili tüm sorumluluk yazarlara aittir.

MAKALE HAZIRLAMA

Makaleler ICMJE-Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing and Publication of Scholarly Work in Medical Journals (updated in December 2018 - <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>) ile uyumlu olarak hazırlanmalıdır. Randomize çalışmalar CONSORT, gözlemsel çalışmalar STROBE, tanısal değerli çalışmalar STARD, sistematik derleme ve meta-analizler PRISMA ve randomize olmayan davranış ve halk sağlığıyla ilgili çalışmalar TREND kılavuzlarına uyumlu olmalıdır.

Makaleler sadece www.iuc-jss.org adresinde yer alan derginin online makale yükleme ve değerlendirme sistemi üzerinden gönderilebilir.

Diğer mecralardan gönderilen makaleler değerlendirilmeye alınmayacaktır.

Gönderilen makalelerin dergi yazım kurallarına uygunluğu ilk olarak Editöryel Ofis tarafından kontrol edilecek, dergi yazım kurallarına uygun hazırlanmamış makaleler teknik düzeltme talepleri ile birlikte yazarlarına geri gönderilecektir.

Yazarların; Telif Sözleşmesi ve Yazar Katkı Formu ile ICMJE Potansiyel Çıkar Çatışmaları Formu'nu (bu form, tüm yazarlar tarafından doldurulmalıdır) ilk gönderim sırasında online makale sistemine yüklemeleri gerekmektedir. Bu formlara www.iuc-jss.org adresinden erişilebilmektedir.

Başlık sayfası: Gönderilen tüm makalelerle birlikte ayrı bir başlık sayfası da gönderilmelidir. Bu sayfa;

- Makalenin başlığını ve 50 karakteri geçmeyen kısa başlığını,
- Yazarların isimlerini, kurumlarını ve eğitim derecelerini,
- Finansal destek bilgisi ve diğer destek kaynakları hakkında detaylı bilgiyi,
- Sorumlu yazarın ismi, adresi, telefonu (cep telefonu dahil) ve e-posta adresini,
- Tüm yazarların ORCID numaralarını
- Makale hazırlama sürecine katkıda bulunan ama yazarlık kriterlerini karşılamayan bireylerle ilgili bilgileri içermelidir.

Özet: Editöre Mektup türündeki yazılar dışında kalan tüm makalelerin Türkçe ve İngilizce özetleri olmalıdır. Özgün Araştırma makalelerinin özetleri "Amaç", "Yöntem ve Araçlar", "Bulgular" ve "Sonuç" alt başlıklarını içerecek biçimde hazırlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Tüm makaleler en az 3 en fazla 6 anahtar kelimeyle birlikte gönderilmeli, anahtar sözcükler özetin hemen altına yazılmalıdır. Kısaltmalar anahtar sözcük olarak kullanılmamalıdır. Anahtar sözcükler National Library of Medicine (NLM) tarafından hazırlanan Medical Subject Headings (MeSH) veritabanından seçilmelidir.

Makale Türleri

Özgün Araştırma: Ana metin "Giriş", "Yöntem ve Araçlar", "Bulgular", "Tartışma" ve "Sonuç" alt başlıklarını içermelidir. Özgün Araştırmalarla ilgili kısıtlamalar için lütfen Tablo 1'i inceleyiniz.

Sonucu desteklemek için istatistiksel analiz genellikle gereklidir. İstatistiksel analiz, tıbbi dergilerdeki istatistik verilerini bildirme kurallarına göre yapılmalıdır (Altman DG, Gore SM, Gardner MJ, Pocock SJ. Statistical guidelines for contributors to medical journals. Br Med J 1983;

7; 1489-93). İstatistiksel analiz ile ilgili bilgi, Gereç ve Yöntem bölümünde ayrı bir alt başlık olarak yazılmalı ve kullanılan yazılım kesinlikle tanımlanmalıdır.

Birimler, uluslararası birim sistemi olan International System of Units (SI)'ya uygun olarak hazırlanmalıdır.

Editöryel Yorum: Dergide yayınlanan bir araştırmanın, o konunun uzmanı olan veya üst düzeyde değerlendirme yapabilecek bir hakem tarafından kısaca yorumlanma amacını taşımaktadır. Yazarları, dergi tarafından seçilip davet edilir. Özet, anahtar sözcük, tablo, şekil, resim ve diğer görseller kullanılmaz.

Derleme: Yazının konusunda birikimi olan ve bu birikimleri uluslararası literatüre yayın ve atıf sayısı olarak yansıtmış uzmanlar tarafından hazırlanmış yazılar değerlendirmeye alınır. Yazarları dergi tarafından da davet edilebilir. Bir bilgi ya da konunun klinikte kullanılması için vardığı son düzeyi anlatan, tartışan, değerlendiren ve gelecekte yapılacak olan çalışmalarla yön veren bir formatta hazırlanmalıdır. Ana metin "Giriş" bölümüyle başlamalı ve "Sonuç" bölümüyle bitmelidir. Metnin geri kalan başlıkları çalışmanın içeriğine göre yazarlar tarafından belirlenebilir. *Derleme türündeki yazılarla ilgili kısıtlamalar için lütfen Tablo 1'i inceleyiniz.*

Olgu Sunumu: Olgu sunumlarına dergide sınırlı sayıda yer ayrılmakta ve sadece ender görülen, tanı ve özel olgularla ilgili yeni bir yöntem öneren, kitaplarda yer verilmeyen bilgileri yansıtan, ilgi çekici ve öğretici özelliği olan konular yayına kabul edilmektedir. Ana metin; "Giriş", "Olgu Sunumu" ve "Tartışma" alt başlıklarını içermelidir. *Olgu Sunumlarıyla ilgili kısıtlamalar için lütfen Tablo 1'i inceleyiniz.*

Editöre Mektup: Dergide daha önce yayınlanan bir yazının önemini, gözden kaçan bir ayrıntısını ya da eksik kısımlarını içeren yazılar bu bölümde değerlendirilir. Ayrıca derginin kapsamına giren alanlarda okurların ilgisini çekebilecek konular ve özellikle eğitici olgular hakkında da Editöre Mektup formatında yazılar yayınlanabilir. Okuyucular da yayınlanan yazılar hakkında yorum içeren Editöre Mektup formatında yazılarını sunabilirler. Özet, anahtar sözcük, tablo, şekil, resim ve diğer görseller kullanılmaz. Ana metin alt başlıksız olmalıdır. Hakkında mektup yazılan yayına ait cilt, yıl, sayı, sayfa numaraları, yazı başlığı ve yazarların adları açık bir şekilde belirtilmeli, kaynak listesinde yazılmalı ve metin içinde atıfta bulunulmalıdır.

Kitap İncelemesi: Beden eğitimi ve spor alanında yayınlanan güncel ve önemli sayılan kitaplar için yapılan değerlendirmeler, Yayın Kurulu tarafından belirlenen ve konunun uzmanı sayılacak dış hakem değerlendirmesi sonrasında yayınlanabilir.

Biyografi: Beden eğitimi ve spor alanında tanınmış kişilerin hayat hikayelerini gerçeklere dayalı, kronolojik bir sıraya göre, belge ve tanıklara dayalı, kişinin önemini ve farklılıklarını içeren yazılar, editoryal süreçten geçirilerek yayınlanabilir. Biyografi yazıları aşağıda belirtildiği şekilde yapılandırılmalıdır:

- **Giriş bölümü:** Biyografinin ilk bölümü olan giriş bölümünde, biyografisi yazılan kişinin doğumundan doğduğu yere kadar temel bilgilere yer verilir. İlgili kişinin ailesi, soy ağacı ve çevresi hakkındaki bilgilere değinilmelidir.
- **Gelişme bölümü:** İlgili bireyin çocukluk yıllarından eğitim ve öğretim yıllarına kadar olan bilgilere gelişme bölümünde yer verilir. Gelişme bölümünce ayrıca, özel hayattaki arkadaşlıklardan, okul yıllarındaki başarılarından ve zamanla oturmaya başlan kişilikten söz edilmelidir.
- **Sonuç bölümü:** Biyografinin son kısmı olan sonuç bölümü, kişinin iş yaşamı ve özel hayatını içerir. Evlilik, kariyer vb. konular, iş yerindeki başarılarına ve kişinin toplumdaki sosyal konumundan bu bölümde bahsedilmelidir.

Tablolar

Tablolar ana dosyaya eklenmeli, kaynak listesi sonrasında sunulmalı, ana metin içerisindeki geçiş sıralarına uygun olarak numaralandırılmazdır. Tabloların üzerinde tanımlayıcı bir başlık yer almalı ve tablo içerisinde geçen kısaltmaların açıklamaları tablo altına tanımlanmalıdır. Tablolar Microsoft Office Word dosyası içinde "Tablo Ekle" komutu kullanılarak hazırlanmalı ve kolay okunabilir şekilde düzenlenmelidir. Tablolarda sunulan veriler ana metinde sunulan verilerin tekrarı olmamalı; ana metindeki verileri destekleyici nitelikte olmalıdır.

Resim ve Resim Altyazıları

Resimler, grafikler ve fotoğraflar (TIFF ya da JPEG formatında) ayrı dosyalar halinde sisteme yüklenmelidir. Görseller bir Word dosyası doküman

nı ya da ana doküman içerisinde sunulmamalıdır. Alt birimlere ayrılan görseller olduğunda, alt birimler tek bir görsel içerisinde verilmemelidir. Her bir alt birim sisteme ayrı bir dosya olarak yüklenmelidir. Resimler alt birimleri belli etme amacıyla etiketlenmemelidir (a, b, c vb.). Resimlerde altyazıları desteklemek için kalın ve ince oklar, ok başları, yıldızlar, asteriksler ve benzer işaretler kullanılabilir. Makalenin geri kalanında olduğu gibi resimler de kör olmalıdır. Bu sebeple, resimlerde yer alan kişi ve kurum bilgileri de körleştirilmelidir. Görsellerin minimum çözünürlüğü 300DPI olmalıdır. Değerlendirme sürecindeki aksaklıkları önlemek için gönderilen bütün görsellerin çözünürlüğü net ve boyutu büyük (minimum boyutlar 100x100 mm) olmalıdır. Resim altyazıları ana metnin sonunda yer almalıdır.

Makale içerisinde geçen tüm kısaltmalar, ana metin ve özetle ayrı ayrı olmak üzere ilk kez kullanıldıkları yerde tanımlanarak kısaltma tanımından parantez içerisinde verilmelidir.

Ana metin içerisinde cihaz, yazılım, ilaç vb. ürünlerden bahsedildiğinde ürünün ismi, üreticisi, üretildiği şehir ve ülke bilgisini içeren ürün bilgisi parantez içinde verilmelidir; "Discovery St PET/CT scanner (General Electric, Milwaukee, WI, USA)".

Tüm kaynaklar, tablolar ve resimlere ana metin içinde uygun olan yerlerde sırayla numara verilerek atıf yapılmalıdır.

Özgün araştırmaların kısıtlamaları, engelleri ve yetersizliklerinden Sonuç paragrafı öncesi "Tartışma" bölümünde bahsedilmelidir.

Kaynaklar

Atıf yapılırken en son ve en güncel yayınlar tercih edilmelidir. Kaynakların doğruluğundan yazarlar sorumludur. Hem metin içi kaynaklar hem kaynakça bölümü Amerikan Psikologlar Birliği tarafından yayınlanan Publication Manual of American Psychological Association (APA) 6. versiyona göre (Microsoft Word uygulamasında, Başvurular, Kaynakları Yönet) hazır-

Makale türü	Sözcük limiti	Özet sözcük limiti	Kaynak limiti	Tablo limiti	Resim limiti
Özgün Araştırma	3500	250 (Alt başlıklı)	30	6	7 ya da toplamda 15 resim
Derleme	5000	250	50	6	10 ya da toplamda 20 resim
Olgu Sunumu	1000	200	15	Tablo yok	10 ya da toplamda 20 resim
Editöre Mektup	500	Uygulanamaz	5	Tablo yok	Resim yok
Kitap İncelemesi	1000	Uygulanamaz	20	5	2
Biyografi	2000	Uygulanamaz	20	4	4

lanmalıdır. Metin içi referanslarda, parantez içerisinde yazar soy ismi ve yayın tarihi olacak şekilde atıf yapılmalıdır.

Örnek

Tek yazarlı kaynak: (Demirci, 1991)

İki yazarlı kaynak: (Pek ve Demirci, 2007)

İkiden fazla yazarlı kaynak: (Torun ve ark., 2012)

Cümle içinde doğrudan kaynak gösterme: ...benzer bir sonuç bulan Tuzcuoğlu ve ark. (2001)

Referans listesi yazarların soy ismine göre alfabetik olarak sıralanmalıdır. Yazar isimleri ve yayın tarihleri bold olarak yazılmalıdır. Dergi isimleri kısaltılmamalıdır. Farklı yayın türleri için kaynak stilleri aşağıdaki örneklerde sunulmuştur:

Dergi makalesi:

Antunes B. M. M., Cayres S. U., Lira F. S., Fernandes R. A. (2016) Arterial thickness and Immunometabolism: the mediating role of chronic exercise. *Current Cardiology Reviews* 12(1), 47-51.

Kitap bölümü:

Porter, R.J., Meldrum, B.S. (1995). Antiepileptic drugs. In: Katzung BG, editor. *Basic and clinical pharmacology*. 6th ed. Norwalk, CN: Appleton and Lange; 1995. p. 361-80.

Tek yazarlı kitap:

Getzen, T.E. (1997). *Health economics: fundamentals of funds*. New York: John Wiley & Sons.

Yazar olarak editör(ler):

Norman I.J., Redfern S.J. (Eds). (1997). *Mental health care for elderly people*. New York: Churchill Livingstone.

Toplantıda sunulan yazı:

Jodel, F., Russell, F., Tepper, K., Todd, P. & Zahora, T. (2009, September). Joined at the hip: Partnerships between librarians and learning skills advisers. Poster session presented at the International Congress of Medical Librarianship, Brisbane.

Tez:

Kaplan, S.I. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly access and utilization* (dissertation). St. Louis (MO): Washington Univ. 1995.

Erken Çevrimiçi Yayın:

Von Ledebur, S.C. (2007). *Optimizing knowledge transfer by new employees in companies*. Knowledge Management Research & Practice. Advance online publication. <https://doi.org/10.1057/palgrave.kmrp.8500141>

Elektronik formatta yayınlanan yazı:

Li, S., & Seale, C. (2007). *Learning to do qualitative data analysis: An observational study of doctoral work*. *Qualitative Health & Research*, 17, 1442-1452. <https://doi.org/10.1177/1049732307306924>

REVİZYONLAR

Yazarlar makalelerinin revizyon dosyalarını gönderirken, ana metin üzerinde yaptıkları değişiklikleri işaretlemeli, ek olarak, hakemler tarafından öne sürülen önerilerle ilgili notlarını "Hakemlere Cevap" dosyasında göndermelidir. Hakemlere Cevap dosyasında her hakemin yorumunun ardından yazarın cevabı gelmeli ve değişikliklerin yapıldığı satır numaraları da ayrıca belirtilmelidir. Revize makaleler karar mektubunu takip eden 30 gün içerisinde dergiye gönderilmelidir. Makalenin revize versiyonu belirtilen süre içerisinde yüklenmezse, revizyon seçeneği iptal olabilir. Yazarların revizyon için ek süreye ihtiyaç duymaları durumunda uzatma taleplerini ilk 30 gün sona ermeden dergiye iletmeleri gerekmektedir.

Yayına kabul edilen makaleler dil bilgisi, noktalama ve biçim açısından kontrol edilir. Yayın süreci tamamlanan makaleler, yayın planına dahil edildikleri sayıyla birlikte yayınlanmadan önce erken çevrimiçi formatında dergi web sitesinde yayına alınır. Kabul edilen makalelerin baskıya hazır PDF dosyaları sorumlu yazarlara iletilir ve yayın onaylarının 2 gün içerisinde dergiye iletilmesi istenir.

Baş Editör: Mehmet Öztürk

Adres: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, 34200 Avcılar, İstanbul, TÜRKİYE

Tel: 05324517830

E-posta: iumozturk@istanbul.edu.tr

Yayıncı: AVES

Adres: Büyükdere Caddesi, 105/9 34394 Mecidiyeköy, Şişli, İstanbul, Türkiye

Tel: +90 212 217 17 00

Faks: +90 212 217 22 92

E-posta: info@avesyayincilik.com

Web sayfası: avesyayincilik.com

İçindekiler / Contents

Orijinal Araştırmalar / Original Articles

- 1 **14 Haftalık Bütünleşik Fiziksel Aktivite Programının İlköğretim Öğrencilerinin Tutumları Üzerine**
The Effect of 14-Week Inclusive Physical Activity Program on Attitudes in Primary School Students
Ahmet Sansi, İsmail Güleç, Sibel Nalbant
- 5 **Muay-Thai Hakemlerinin Karar Verme Stratejilerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi**
Investigation of Muay Thai Referees' Decision-making Strategies According to Different Variables
Mehmet Demirel, Korkmaz Atalay, Aydın Şentürk, Duygu H. Demirel, Emrah Serdar
- 11 **12-14 Yaş Basketbolcuların Şut Performansları ile Somatotip Yapıları ve Bazı Kuvvet Parametreleri Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi**
Investigating the Relationship between Somatotypes Structures and Strength Parameters of 12-14 Age Basketball Players with Shooting Performance
İsmail Çeşmeci, İbrahim Turgay Turan, Umut Canlı, Engin Erşen
- 17 **Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor Birim Yöneticilerinin Liderlik Özellikleri ile Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi**
Investigation of Leadership Characteristics and Problem-solving Skills of Health, Culture, and Sports Unit Managers of Universities
Engin Erşen, Selin Narlı

Orijinal Araştırma / Original Article

14 Haftalık Bütünleşik Fiziksel Aktivite Programının İlköğretim Öğrencilerinin Tutumları Üzerine

Ahmet Sansi¹, İsmail Güleç², Sibel Nalbant³¹Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Batman, Türkiye²Lisans Öğrencisi, İstanbul Gedik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye³Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Alanya, Türkiye

Cite this article as: Sansi A, Güleç İ, Nalbant S. The Effect of 14-Week Inclusive Physical Activity Program on Attitudes in Primary School Students. Research in Sports Science 2019; 9(1); 1-4.

Özet

Bu araştırmanın amacı, 14 haftalık bütünleşik fiziksel aktivite (BUFA) programının normal gelişim gösteren (NGG) ilköğretim öğrencilerinin özel gereksinimli akranlarına yönelik tutumlarına etkisinin araştırılmasıdır. Çalışmaya 23 kız (yaş: 9,47±,510) ve 15 erkek (yaş: 9,6±,507) olmak üzere toplam NGG 38 öğrenci katılmıştır. Aileleri tarafından onayı olan öğrenciler 14 hafta süre ile haftada 1 gün, günde 75 dakika süresince kendi yaş grubundaki özel gereksinimli akranları ile birlikte BUFA programına katılmıştır. Katılımcıların tutum düzeyleri 14 haftalık BUFA programı öncesinde ve sonrasında uygulanan Arkadaşlık Aktivite Ölçeği (AAÖ) ve Sifat Kontrol Listesi (SKL) ile test edilmiştir. 14 haftalık BUFA programı sonrasında ilköğretim öğrencilerinin AAÖ ile SKL'den elde ettikleri puanlar arasındaki istatistiki anlamlı farklılık Wilcoxon testi ile NGG kız ve erkeklerin tutumları arasındaki farklılık ise Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Sonuç olarak BUFA programına katılım yolu ile NGG ilköğretim öğrencilerinin özel gereksinimli akranlarına yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olumlu değişim olduğu belirlenmiştir (p<.05). Diğer taraftan NGG ilköğretim öğrencilerinde cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisi incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05). Sonuç olarak; BUFA'ya katılan normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli akranlarına yönelik tutumlarında olumlu değişim olduğu belirlendi.

Anahtar kelimeler: Özel gereksinimli çocuklar, bütünleşik fiziksel aktivite, akran tutumu

The Effect of 14-Week Inclusive Physical Activity Program on Attitudes in Primary School Students

Abstract

The aim of this research is to investigate the effect of 14-week Inclusive Physical Activity (IPA) program on the attitudes of primary school students with typical development (TD) toward peers with disabilities. Analysis was conducted on a total of 38 students with TD, including 23 girls (age: 9.47±0.510) and 15 boys (age: 9.6±0.507). Prior approval was obtained from the families of all participants. The students participated in IPA program that was scheduled for 14 weeks, 1 day a week for 75 minutes. Attitudes were measured using the Adjective Checklist and a friendship activity scale (FAS) before and after the 14-week BUFA program. Wilcoxon test was employed to investigate the statistically significant difference between FAS and scores obtained from the Adjective Checklist of the students with TD post the 14-week BUFA program. Additionally, the Mann-Whitney U test was conducted to determine whether there was a statistically significant difference between the attitudes of boys and girls. As a result, it was established that there is a statistically significant positive change in the attitudes of primary school students with TD through participation in IPA program (p<.05). On the contrary, when the effect of gender on attitudes was examined, no statistically significant difference was observed in the attitude changes of male and female students (p>.05).

As a result; It was found that there was a positive change in the attitude of the peers who participated in IPA environment towards children with special needs.

Keywords: Children with special needs, peer attitude, inclusive physical activity

Giriş

Hak temelli yaklaşım çerçevesinde bireysel farklılıkları ne olursa olsun toplumun tüm üyeleri, sosyal, kültürel, eğitimsel, yaşamsal aktivite ve fırsatlardan eşit düzeyde yararlanabilmelidir. Bu düşüncenin savunucusu olan "bütünleştirme" terimi ilk kez 1994'te yapılan Dünya Konferansı'nın sonucu olarak yayınlanan "Salamanca Beyanamesi"nde ortaya çıkmıştır. Özel eğitim bakışı ile bu terim, kaynaştırma teriminden

farklı olarak örgün eğitimdeki özel gereksinimli çocukları ve gençleri normal gelişim gösteren (NGG) akranları ile ötekileştirmeden uzak bir yapıda bütünleştiren eylemlerin planlanması anlamına gelmektedir. Salamanca Bildirisinde de belirtildiği gibi kapsayıcı okullar içinde gerçekleştirilen eğitim yolu ile özel gereksinimli çocuklar toplumsal yaşama uyum sürecinde olumlu yönde gelişim sağlayabilmektedir (UNESCO, 1994). Günümüzde bütünleştirme; aktif ve kesintisiz olarak adım adım ilerleyen, ihtiyaç, olanak ve fırsatların değişimi ve gelişimi

minden etkilenecek bu çerçevede sürekli genişleyerek yenilenen bir süreci ifade eden dinamik bir kavramdır. Bütünleştirmenin temel ilkesi, insan çeşitliliğinin değerini bilmektir. Bazı yazarlar bütünleştirmeyi tüm yetenek düzeyindeki çocukların sınırsız katılımını dayatan ahlaki bir gereklilik olduğunu bildirmektedirler (Coppin ve ark., 2003). Bu bağlamda spor, özel gereksinimli bireylerin özel gereksinimi olan ve olmayan bireylerin bir araya gelmelerine olanak sağlayarak özel eğitimde ulaşılması hedeflenen "bütünleştirme" için son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Böyle bir ortamda, özel gereksinimli birey, kendine karşı olumlu tutum geliştirmekte, yaratıcılığı uyarılmakta, yalnızlık duyguları en aza inmekte, çevresi genişlemekte ve daha anlamlı bir yaşam sürme şansı yakalamaktadır (Atay, 1995; Brouwer ve Ludeke, 1997). Bütünleştirmenin olumlu sonuçlanması için gerekli ön koşulların sağlanması önemlidir. Bu ön koşulların biri de "tutum" dur. Çünkü tutum, insan davranışlarına yön vermektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde, bütünleştirmenin başarılı olması için olumlu tutum esas olarak görülmektedir. Son yıllarda tutum ve akran konulu çalışmalar araştırmacıların ilgi odağı haline gelmiştir. Birçok ülkede özel gereksinimli bireylerde bütünleştirme adına alınan tedbirler ve yapılanma araştırmacıları, özel gereksinimli çocukların NGG akranları ile olumlu tutum geliştirmeleri ve ön yargıları kaldırmaya yönelik konular üzerinde çalışmalar yapmaya yönlendirmiştir. Bütünleştirme uygulamalarının başarıya ulaşmasında NGG akranların özel gereksinimli akranlarını kabul etmeleri, onlara yönelik olumlu tutum geliştirmeleri büyük önem taşımaktadır (Özer ve ark., 2016). Tutum ile obje arasındaki temas, sıklık, yoğunluk tutumun olumlu yönde değişimini etkilemektedir (Nalbant, 2018). Bu bilgiye dayalı olarak akranların tutumlarında olumlu değişim sağlamak için kullanılacak olan yöntemlerden birinin "temas temelli uygulamalar" olduğundan söz edilebilir. Fiziksel aktivite, egzersiz ve/veya sporun sosyolojik tanımları incelendiğinde ortak ifadelerin "sosyalleştirici, bütünleştirici, işbirliği sağlayan" bir olgu olduğudur. Bu ifadelerden yola çıkarak beden eğitiminde bütünleştirme ortamı, akran etkileşimlerinin gelişimi için bir önemli bir fırsat olarak düşünülebilir (Causton-Theoharis ve Malmgren, 2005). Bununla birlikte birçok ülkede özel gereksinimli çocukların kendi aralarında eğitimlerinden ziyade engelsiz akranları ile bir arada bütünleşik ortamlarda eğitim almalarına yönelik uygulamalar giderek artmaktadır (Demeris ve ark., 2007; Hundert ve Delft, 2009; Harrower ve Dunlap, 2001; Gupta ve ark., 2014; Yarımka ve ark., 2017). Bu çalışmaların bir benzeri olarak İstanbul Gedik Üniversitesi koordinatörlüğünde Aktif Toplumun İçindeyiz; Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi" (BUFAM) projesi yürütülmektedir. BUFAM projesi bütünleşmenin toplumsal bir gereklilik olarak ortaya çıkması ve fiziksel aktivite ortamlarının bütünleştirme için bir araç olmasından yola çıkarak inşa edilmiştir. Projenin katılımcılar üzerindeki etkisini belirlemek amacı ile 14 haftalık bütünleşik fiziksel aktivite (BUFA) etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin özel gereksinimli akranlarına yönelik tutumlarına etkisi konulu araştırma yapılması planlanmıştır.

Yöntem ve Araçlar

Katılımcılar: Araştırmanın katılımcılarını, 2018–2019 eğitim-öğretim yılında, İstanbul Pendik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olan Fuat Köprülü ve Sancaktepe ilkokulunda öğrenim gören toplam 23 kız; 15 erkek olmak üzere toplam 38 öğrenci oluşturmuştur. Aileleri tarafından onayı olan katılımcılar haftada 1 gün, günde 75 dakika süre ile kendi yaş grubundaki özel gereksinimli akranları ile birlikte BUFA programına katılmıştır.

İşlemler

Araştırma Modeli

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden olan zayıf deneysel desenin tek gruplu ön test-son test yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, gelişmiş seçilmiş tek bir gruba bağımsız değişkenin uygulanması ve etkinin bağımlı değişken üzerinde gözlenmesi ile gerçekleştirilir. Bağımsız değişken uygulanmadan önce ön test, uygulandıktan sonra ise son test uygulanır ve tek gözlemle yapılır (Karasar, 2012). Araştırmada NGG ilköğretim öğrencilerinin tutumları bağımlı değişken, 14 haftalık BUFA programı ise bağımsız değişken olarak değerlendirilmiştir. NGG ilköğretim öğrencilerinin özel gereksinimli bireylere yönelik tutumları ile ilgili var olan durum Nalbant ve ark. (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan Arkadaşlık Aktivite Ölçeği (AAÖ) ve Sifat Kontrol Listesi (SKL) ile belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

- *Katılımcı bilgi formu;* araştırmaya katılan bireylerin yaş, cinsiyet, demografik özelliklerini tanımlamayı sağlayan ve araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu ile katılımcıları tanımlayan bilgiler elde edilmiştir.
- *AAÖ ve SKL;* Siperstein (1980) tarafından geliştirilmiş olan ve 17 ifadeden oluşan AAÖ dört dereceli değerlendirmeye (evet, galiba evet, hayır, galiba hayır) sahiptir. Ölçekten en fazla 68 en az ise 17 puan almak mümkündür. Yüksek puan olumlu tutumu düşük puan ise olumsuz tutumu yansıtmaktadır. SKL 34 sıfattan oluşmakta ve ölçekte bulunan sıfatlar olumlu (17 adet), olumsuz (10 adet) ve empati sıfatları (7 adet) olmak üzere 3 alt boyut altında toplanmaktadır. Sifat Kontrol Listesi, özel gereksinimli bir bireyi tanımlamak için öğrencinin istediği kadar sıfatı işaretlenmesi ile uygulanmaktadır. SKL'nin değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan toplam puan 20'nin üzerinde ise özel gereksinimli bireye karşı olumlu, 20'nin altında ise olumsuz tutuma sahip olduğu varsayılmaktadır (Nalbant ve ark., 2011).

Bütünleşik Fiziksel Aktivite Etkinlikleri

İstanbul Gedik Üniversitesi koordinatörlüğünde yürütülen BUFAM projesinde uygulanan fiziksel aktivite etkinlikleri, özel gereksinimli çocuklarla NGG akranların fiziksel aktivite yolu ile bütünleşmesini sağlayan bir tür uyarlanmış fiziksel aktivite eğitimidir. BUFAM' da bütünleşik ortamda eğitim alan özel gereksinimli çocuk ve gençler, gelişimsel özelliklerine göre Kelebekler (4 – 6 yaş) , Yıldızlar (7-14 yaş) ve Aktif Yaşam (15 -24 yaş), Ateş Böcekleri (bedensel engelli çocuklar) isimli gruplarda eğitim almaktadırlar. Ayrıca özel gereksinimli bireyler özelleşmiş spor becerilerinin düzeyine göre basketbol, futbol, badminton ve voleybol spor dallarında da eğitim almaktadırlar. BUFA programına Kelebekler grubuna akran olarak ana okul öğrencileri, Yıldızlar grubuna ortaokul öğrencileri, Aktif Yaşam grubuna lise öğrencileri dâhil edilmiştir. Bedensel engelli öğrencilerden oluşan "Ateş Böcekleri" nin akranları ise yaş gruplarına uygun eğitim kademesinden belirlenmiştir. Her bir grup kendi içlerinde gruplara ayrılarak seanslar halinde eğitimlere dâhil edilmişlerdir. Her bir akran grubunun eğitim süresince aynı özel gereksinimli çocuk ve gençle çalışması sağlanarak bütünleşmenin gerçekleşmesi için tedbir alınmıştır.

BUFA eğitimlerinin amacı temel hareket becerileri ve özelleşmiş sportif becerilerini geliştirmektir. Uygulanan BUFA programı, fiziksel ve motor yeterliliklerin, algısal motor gelişimlerin ve hareket becerilerinin, yani yer değiştirme, nesne kontrolü becerileri ile denge bece-

rilerinin gelişimini ve özelleşmiş sportif becerileri destekleyen akran katımlı bir programdır.

Bu araştırma İstanbul Gedik Üniversitesi Bütünlük Fiziksel Aktivite Merkezi'nde yürütülmüştür. Araştırmaya katılan NGG ilköğretim öğrencileri, Yıldızlar grubunda eğitimlerini sürdüren 7-14 yaş aralığındaki otizm spektrum bozukluğu (6 kişi), zihinsel engel (9 kişi), down sendromu (2 kişi) tanıları toplam 17 özel gereksinimli akranları ile 14 hafta süresince haftada 1 gün, günde 75 dk bütünlük ortamında fiziksel aktivite programına katılmıştır.

Akran Öğretimi

Akran öğretimi 14 hafta süren BUFA programından 1 hafta önce, 1 gün süre (3 saat) ile uygulanmıştır. Akran öğretimi kapsamında öğrencilerin kendi okullarında oluşturulan seminer odalarında çeşitli video filmlerine, özel sporcuların başarı hikâyelerine ve BUFA projesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Akran öğretiminde özellikle ilköğretim öğrencilerinin BUFAM' daki fiziksel aktivite programına birlikte katılacakları özel gereksinimli akranlarının tanıları (otizm spektrum bozukluğu, zihinsel engel, down sendromu) hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Sunumların ardından öğrencilerle gerçekleştirilen soru-cevap oturumu ile detaylı bilgilendirme yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Pendik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve katılımcıların ailelerinden gerekli onay alınarak veri toplama süreci başlatılmıştır. BUFA programına katılım öncesinde uygulanan katılımcı bilgi formu ile NGG ilköğretim öğrencilerinin tanımlayıcı bilgileri elde edilmiştir. AAÖ ve SKL ile NGG ilköğretim öğrencilerinin çalışma başlangıcındaki tutum düzeyleri belirlenmiştir. Başlangıç verilerinin toplanmasının ardından katılımcılara kendi okullarında akran öğretimi uygulanmış ve bu uygulamaya araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Akran öğretiminin ardından, katılımcılar 14 hafta süre ile haftada 1 gün, günde 75 dakika kendi yaş grubundaki özel gereksinimli arkadaşlarıyla birlikte BUFA programına dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan ilköğretim öğrencileri ve özel gereksinimli çocuklar 14 hafta süresince IPA programına düzenli olarak devam etmiş ve devamsızlık yapmamışlardır.

14 haftalık BUFA programına katılım sonrasında AAÖ ve SKL formu aynı araştırmacı tarafından tekrar uygulanarak son test verileri toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizi SPSS 21.0 sürümü kullanılarak yapılmıştır. 14 haftalık BUFA programından sonra programı öncesi ve sonrasında NGG öğrencilerin AAÖ ile SKL puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık nonparametrik testlerden Wilcoxon eşleştirilmiş iki örnek testi (iki eş arasındaki farkın önemlilik testi) ile incelenmiştir. Ayrıca NGG kız ve erkeklerin tutumları arasında istatistiksel farklılık Mann-Whitney U testi (iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi) ile incelenmiştir.

Bulgular

14 haftalık bütünlük fiziksel aktivite (BUFA) etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin özel gereksinimli akranlarına yönelik tutumlarına etkisini araştırmak amacıyla yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş Dağılımları ve BUFA'ya Katılım Öncesi ve Sonrası AAÖ ile SKL Puan Ortalamaları

	CİNSİYET	
	KIZ (n=23)	ERKEK (n=15)
Yaş	9,47±,510	9,6±,507
AAÖ Ön-Test Puan Ortalaması	23,91	26,00
AAÖ Son-Test Puan Ortalaması	32,47	35,46
SKL Ön-Test Puan Ortalaması	23,39	23,33
SKL Son-Test Puan Ortalaması	25,95	24,46

Yukarıdaki tabloda 1'de görüldüğü üzere çalışmaya 23 kız (yaş: 9,47±,510) ve 15 erkek (yaş:9,6±,507) olmak üzere toplam 38 kişi katılmıştır. Çalışmanın başlangıcında çalışmaya katılan kızların AAÖ puan ortalaması 23,91 ve SKL puan ortalaması 23,39, erkeklerin AAÖ puan ortalaması 26,00 ve SKL puan ortalaması ise 23,33 olarak bulunmuştur. Çalışmanın bitiminde ise kızların AAÖ puan ortalaması 32,47 ve SKL puan ortalaması 25,95, erkeklerin AAÖ puan ortalaması 35,46 ve SKL puan ortalaması 24,46 olarak tespit edilmiştir. Buna göre hem kızların hem de erkeklerin AAÖ ve SKL ölçeklerine göre puan ortalamaları BUFA katılım sonrasında arttığı belirlenmiştir.

14 haftalık BUFA programı öncesi ve sonrasında NGG ilköğretim öğrencilerinin AAÖ ile SKL den elde ettikleri puanlar karşılaştırıldığında, BUFA programına katılım yolu ile NGG ilköğretim öğrencilerinin tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olumlu değişim olduğu belirlenmiştir (p<,05). Fark puanlarının her iki ölçekte de sonuçların pozitif sıralar lehine olması BUFA programının NGG akranların tutumları üzerinde istatistiksel olarak olumlu anlamda etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo. 3'e göre cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisi incelendiğinde, NGG kız ve erkek öğrencilerin hem AAÖ hem de SKL ölçeklerine göre

Tablo 2. Katılımcıların BUFA'ya Katılım Öncesi ve Sonrası AAÖ ve SKL puanları Wilcoxon Testi Sonuçları

Ön-Test	Son-Test	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	z	p
AAÖ	Artan	38	19,5	741	-5,376	0
	Azalan	0	0	0		
	Sabit	0				
SKL	Artan	24	19,77	474,5	-3,037	0,002
	Azalan	10	12,05	120,5		
	Sabit	4				

p<,05*

Tablo 3. BUFA'ya Katılım Sonrası Tutumların Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	N	Sıra ort.	Sıra Top.	Z	p	
ÖN-TEST	AAÖ	Kız	23	18,20	418,5	-0,901	0,368
		Erkek	15	21,50	322,5		
	SKL	Kız	23	20,26	466	-0,528	0,597
		Erkek	15	18,33	275		
SON-TEST	AAÖ	Kız	23	17,76	408,5	-1,197	0,231
		Erkek	15	22,17	332,5		
	SKL	Kız	23	21,80	501,5	-1,599	0,11
		Erkek	15	15,97	239,5		

p<,05*

özel gereksinimli akranlarına karşı tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>.05$).

Tartışma

Alanyazındaki araştırma bulgularına (Klavina ve Block, 2008; Liu ve ark., 2010; McKay ve ark.,) paralel olarak, bu çalışmada da NGG ve özel gereksinimli bireylerin BUFA aktivitelerinin NGG bireylerde olumlu tutum değişikliklerine yol açtığı tespit edilmiştir.

McKay ve ark. (2015) 143 altıncı sınıf öğrencisinin (uygulama grubu:71, kontrol grubu:72) katıldığı bir araştırmada paralimpik okul günü etkinliklerinin NGG öğrencilerinin tutumları üzerindeki etkilerini incelemiştir. Buna göre bizim elde ettiğimiz bulgulara benzer olarak uygulama grubundaki öğrencilerin tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olumlu farklılık tespit edilmiştir.

Klavina ve Block (2008) ilköğretim öğrencileri olan üç özel gereksinimli çocuğun ve NGG dokuz akranın katıldığı bütünleşik beden eğitimi uygulaması sonucunda fiziksel etkileşimlerinin arttığını ancak sosyal etkileşimlerinin düşük kaldığını ve öğrenciler arasındaki etkileşimin müdahalenin sonlarına doğru azaldığını belirtmiştir. Ayrıca ilköğretim öğrencilerinin çalışma boyunca özel gereksinimli akranlarına karşı olumlu tutum sergiledikleri ifade edilmiştir.

Liu ve ark. (2010) paralimpik okul günlerinin NGG gösteren çocukların engelli akranlarına yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında araştırmamızdan elde edilen bulgulardan farklı olarak tutumların olumlu yönde değişmesine rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir farkın oluşmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca kızların erkek katılımcılara göre engelli bireylere yönelik tutumlarının hem çalışma öncesinde hem de sonrasında daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sonuç

14 haftalık BUFA programına katılım yolu ile NGG ilköğretim öğrencilerinin özel gereksinimli akranlarına yönelik değişen tutumlarının incelendiği bu çalışmada, katılımcıların AAÖ ve SKL den elde ettikleri puanlar incelendiğinde tutumlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değiştiği belirlenmiştir ($p<.05$). Diğer taraftan cinsiyetin tutumları üzerindeki etkisi incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerde görülen tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>.05$). Özetle BUFA programına katılım yolu ile NGG ilköğretim öğrencilerinin özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarında olumlu değişimler sağlanmıştır. İleride yapılacak çalışmalarda katılımcı sayısının artırılarak kontrol grubu kullanılması ve niceliksel yaklaşımın yanı sıra nitel yaklaşımdan da yararlanılması önerilmektedir. İleride yapılacak çalışmaların daha çok sayıda katılımcı ve kontrol grubu ile yapılması ayrıca niceliksel yaklaşımın yanı sıra nitel yaklaşımdan da yararlanılması önerilmektedir.

Bu araştırmanın gerçekleştirmesine katkı veren İstanbul Gedik Üniversitesi'ne, İstanbul Gedik Üniversitesi Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi koordinatörü Prof. Dr. Dilara Özer'e, Bütünleşik Fiziksel Aktivite eğitmenleri Doğan Polat, Nermin Latifoğlu, Kaan Vardal, Özge Dilara Yağbakar ve Melek Bahçeci'ye en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Etik Komite Onayı: N/A.

Hasta Onamı: N/A.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Ethics Committee Approval: N/A.

Informed Consent: N/A.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Atay, M. (1995).** Özürlü çocukların normal yaşlıları ile birlikte eğitim aldıkları kaynaştırma programlarına karşı öğretmen tutumları üzerine bir inceleme. Ulusal Tez Merkezi/ Tez Sorgu.
- Brouwer, J., Ludeke, W. (1997).** *Felsefi Açıdan Engellilerde Spor*. Antalya Uluslar arası Engellilerde Spor Sempozyumu Bildiri Kitabı. TC Başbakanlık GSGM Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- Causton-Theoharis, J. N., Malmgren, K. W. (2005).** *Increasing peer interactions for students with severe disabilities via paraprofessional training*. *Exceptional children*, 71(4), 431-444. [\[CrossRef\]](#)
- Coppenolle, H. V., De Potter, J. C., Van Peteghem, A., Djobova, S., Wijns, K. (2003).** *Inclusion and integration through adapted physical activity*.
- Demeris, H., Childs, R. A., Jordan, A. (2007).** *The influence of students with special needs included in grade-3 classrooms on the large-scale achievement scores of students without special needs*. *Canadian Journal of Education*, 609-627. [\[CrossRef\]](#)
- Gupta, S. S., Henninger IV, W. R., Vinh, M. E. (2014).** *How Do Children Benefit from Inclusion. First Steps to Preschool Inclusion: How to Jumpstart*. Your Programwide Plan, 33-57.
- Harrover, J. K., Dunlap, G. (2001).** *Including children with autism in general education classrooms: A review of effective strategies*. *Behavior modification*, 25(5), 762-784. [\[CrossRef\]](#)
- Hundert, J., Van Delft, S. (2009).** *Teaching children with autism spectrum disorders to answer inferential "why" questions*. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 24(2), 67-76. [\[CrossRef\]](#)
- Karasar, N., (2012).** *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Klavina, A., Block, M. E. (2008).** *The effect of peer tutoring on interaction behaviors in inclusive physical education*. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 25(2), 132-158. [\[CrossRef\]](#)
- Liu, Y., Kudláček, M., Ješina, O. (2010).** *The influence of Paralympic School Day on children's attitudes towards people with disabilities*. *Acta Gymnica*, 40(2), 63-69.
- McKay, C., Block, M., Park, J. Y. (2015).** *The impact of Paralympic School Day on student attitudes toward inclusion in physical education*. *Adapted physical activity quarterly*, 32(4), 331-348. [\[CrossRef\]](#)
- Nalbant, S., Aktop, A., Özer, D., Hutzler, Y. (2011).** *Validity and reliability of a Turkish version of the Friendship Activity Scale*. *European Journal of Special Needs Education*, 26(4), 523-530. [\[CrossRef\]](#)
- Nalbant, S. (2018).** *Spor Yoluyla Farkındalık Gelişimi Etkinliğinin Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutuma Etkisi*, 8(1), 1303.
- Özer, D., Grenier, M., Nalbant, S., Hatipoğlu Ö. (2016).** *Active life center: a Turkish model for teaching students with disabilities*. *Palaestra*, 30(1).
- Siperstein, G. N. (1980).** *Instruments for measuring children's attitudes toward the handicapped*. *University of Massachusetts*.
- UNESCO, (1994).** *The Salamanca Statement and Framework For Action On Special Needs Education World Conference On Special Needs Education*. Access and Quality Salamanca, Spain, 7- 10 June 1994.
- Yarımkaya, E., İlhan, E. L., & Karasu, N. (2017).** *Akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelere katılan otizm spektrum bozukluğu olan bir bireyin iletişim becerilerindeki değişimlerin incelenmesi*. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(2), 225-252. [\[CrossRef\]](#)

Orijinal Araştırma / Original Article

Muay-Thai Hakemlerinin Karar Verme Stratejilerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Mehmet Demirel¹, Korkmaz Atalay², Aydın Şentürk³, Duygu H. Demirel⁴, Emrah Serdar⁵¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konya, Türkiye²Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye³Dumlupınar Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye⁴Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Konya, Türkiye⁵İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye

Cite this article as: Demirel M, Atalay K, Şentürk A, Demirel DH, Serdar E. Investigation of Muay Thai Referees' Decision-making Strategies According to Different Variables. Research in Sports Science 2019; 9(1); 5-10.

Özet

Çalışmanın amacı Muay Thai hakemlerinin karar verme stratejilerinin farklı değişkenlere göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan 40 (%31,3) "Kadın" ve 88 (%68,8) "Erkek" toplam 128 farklı kategorideki Muay Thai hakemi çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada, Muay Thai hakemlerinin karar verme stratejilerini ölçmek amacıyla, Mann ve ark. (1998), tarafından (Melbourne Decision Making Questionary) karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini karşılaştırmak amacıyla geliştirilmiştir. İki bölümden oluşan bir ölçektir. Ölçek Deniz (2004), tarafından karar verme stillerinin belirlenmesi amacıyla Türkçeye uyarlanmıştır. Melbourne Karar Verme Ölçeği iki kısımdan oluşmaktadır. I. kısım: Karar vermede öz saygıyı belirlemeyi amaçlamaktadır. 6 maddeden ve tek alt faktörden oluşmaktadır. II. kısım ise karar verme stillerini belirlemeyi amaçlayan, 22 maddeden ve dört alt faktörden oluşan bir ölçektir. Katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarının belirlenmesi için yüzde (%) ve frekans (f) yöntemleri; verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığının belirlenmesi için Shapiro Wilks normallik testi uygulanmış ve bunun neticesinde verilerin non parametrik test koşullarına uygun olduğunun anlaşılmasından sonra anlamlı farklılıkların belirlenmesi için Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır. Sonuç olarak; katılımcıların cinsiyetlerine göre "Panik Kara Verme" stiline anlamlı bir farklılık ortaya çıkmış, katılımcıların yaş, Muay-Thai branşında sporculuk ve milli olma durumları, refah düzeyleri ile hakemlik kademesi ve yıllarına göre 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Muay-Thai, hakemlik, karar verme

Investigation of Muay Thai Referees' Decision-making Strategies According to Different Variables

Abstract

The aim of the study is to examine the decision-making strategies of Muay Thai referees. In this regard, 40 (31.3%) women and 88 (68.8%) men, who were selected by appropriate sampling method, participated in the study. The Melbourne Decision Making Questionnaire developed by Mann et al. (1998) was used to measure the Muay Thai referees' decision-making strategies. Turkish adaptation of the scale was done by Deniz (2004), which was a Likert-type scale consisting of two parts. In statistical analysis, percentage (%) and frequency (f) methods are employed to determine the distribution of personal information. The Shapiro-Wilks normality test was applied to establish whether the data were normally distributed, and as a result of the non-parametric test conditions, Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests were used to ascertain the significant differences. Consequently, a significant difference in the panic decision-making style was noted, according to the participants' gender. It was determined that there was no significant difference between the participants' age, sportiness and nationality in the Muay Thai branch, levels of welfare and refereeing, and level of 0.05.

Keywords: Muay Thai, refereeing, decision-making

Giriş

Karar kelimesi latince "decidere" teriminden gelmekte olup, kesmek, kesintiye uğratmak, direnme ve muhalefeti sona erdirmeye anlamına gelmektedir. Dilimizde ise, düşünme ve muhakeme sonucunda hüküm, süreklilik, devamlılık, sebat, düzen, uygun tahmin ve benzeri anlamları ifade eder (Tosun 1992). Karar alma

en basit anlamı ile sonuç elde etme ya da bazı sorunları çözmek anlamına gelir (Eskicioğlu, 2010). Heppner (1978) göre karar verme, olasılıkları seçenekleri değerlendirme ve sonuçlarını izleme gibi özgül etkinlikleri içerir (Yılmaz, 2011; Akpınar ve ark., 2015). Bireylerin farklı özellikleri karar verme davranışları üzerinde etkilidir. Karmaşık durumlar karar vermeyi oldukça güçleştirmektedir. Bu süreç birey için stres faktörü haline gelebilmektedir. Aynı

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Emrah Serdar

E-posta / E-mail: serdar-emrah@hotmail.com

Geliş Tarihi / Submitted: 17.10.2018

Kabul Tarihi / Accepted: 11.10.2019

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

zamanda bu karar karmaşıklığı, bireyin karar verme durumunu olumsuz şekilde etkilemektedir (Shiloh ve ark., 2001), (Avşaroğlu ve Üre, 2007). Karar, bir amaca ulaşmak için en kısa sürede eldeki imkânlarla göre en mümkün olanı vermek bir anlamda tercih etmektir, seçmektir. Seçmek birini diğerine üstün tutmaktır. Esas anlamıyla seçmek, iradeyi kullanmak demektir. Bu yanı sıra seçmek, sadece insana özgü bir niteliktir. Çünkü seçim yapabilmek için, seçmemek, vazgeçmek, itiraz etmek gibi yeteneklere sahip olmak gerekir (İslamoğlu, 2007; Yalçın ve ark., 2016). Bireylerin problemlerinin üstesinden gelebilmesinde etkili karar verme becerilerine sahip olması ve karar verme konusunda kendilerine güvenmeleri önemlidir. Verilecek karardan duyulan hoşnutsuzluk bireylerde pek çok olumsuz psikolojik sonuçlara neden olabilir. Karar verme bireyin çok sayıda eylem alternatifi belirlediği, değerlendirdiği ve bu alternatiflerden birisini uygulamak için seçtiği karmaşık bir aşamalar bütünü olarak tanımlanır (Deniz, 2004).

Kazanmak bireysel ve performans gibi kavramlar spor içerisinde bulunmaktadır (Genç ve ark., 2019). Fakat kazanma eyleminin gerçekleşmesi etik sınırlar ve hakemlerin kararları dahilinde olmalıdır. Karar verme dinamik bir süreçtir ve birey bu süreç içinde etkin rol oynamaktadır. Birey karar vermede, karmaşık bir bilgi toplama araştırması yapmakta, çevresinden gittikçe artan bir şekilde geri bildirim almakta, bazı bilgileri ayrıntılı olarak incelemekte, bazı bilgileri elden çıkarmakta, geleceğe yönelik planlamalar yapmaktadır. Karar verme süreci bir anlamda bireyin iç dünyasında denge sağlama süreci olarak da görülebilir. Karar verme durumunda olan birey, hem iç dünyasına yönelik ihtiyaçlarını, hem de çevresel beklentileri karşılamaya ve doyurmaya yöneliktir. Bunu yapabilmek için de bireyin kişisel ve çevresel kaynaklarını etkili ve olumlu bir şekilde kullanması gerekmektedir (Daft 1994, Vural 2013).

Hakemler, bireysel kontrollerini (self-control), özellikle yüksek gerilim anlarında, kavga durumlarında, sakatlıklarda, faullerde ve ani şiddet olaylarında her zaman sürdürmelidirler. Karar vermesi hareketin olduğu anda veya mümkün olan en kısa sürede olmalıdır. Hakem ilk olarak hareketi kavraması ve yorumlaması gerekir. Kendine güvenen hakemler tüm zorluklarda kendilerini kontrol edebilirler. Hakemler kendilerine güven duygusu içinde olmalı, çünkü güven, başarılı hakemlik için çok önemli bir özelliktir (Weinberg ve Richardson, 1990). Hakemlikte psikolojik beceriler ve fizyolojik performans arasında çok güçlü bir ilişki mevcuttur. Bundan dolayı, bir hakemin başarısı veya başarısızlığı onun fiziksel (kondisyon, görsel beceriler, teknik ve mekanik bilgi, vb.) ve zihinsel (güven, konsantrasyon, duygusal kontrol vb.) yeteneklerine bağlıdır. Üstün ve başarılı hakemlik için, mevcut fiziksel ve zihinsel becerilerin ikili kombinasyonu gerekmektedir (Weinberg ve Richardson 2008; Bakıntaş, 2008; Baştuğ ve ark. 2016).

Karar verme ve kaygı durumunun hakemler üzerinde psikolojik, fizyolojik ve çevresel faktörlerden kaynaklı etkisi olduğu bilinmektedir. Hakem kavramını tanımlayacak olursak, spor organizasyonlarının sorumluları tarafından seçilen ve önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde müsabakaları yöneten, alınan puanları, galibiyetleri, mağlubiyetleri ve cezaları belirleyip ve yöneten kişidir (Cengiz ve Pulur, 2004; Yalçın ve Ark., 2016). Bireylerin sürekli bek-

lenti ve yeni arayışlar içerisinde bulunması, onları karar vermede izlediği stratejileri kullanma noktasında güç durumda bırakmaktadır (Deniz, 2004). Karar verme durumunda kullanılan bazı stratejiler, karar verme durumu bir çatışmayı da beraberinde getirdiğinden, çatışma durumuyla yüzleşmeyi ya da çatışma durumundan kaçınmayı da içermektedir. Bu stratejiler daha önceden planlanarak uygulanabildiği gibi, karar verme durumuyla yüzleşildiği anda da belirlenebilmektedir (Payne ve ark., 1993). O nedenle bireyin karar verme yaklaşımı ve karar verme davranışlarında bulunurken kullandığı stratejiler ve stiller önem kazanmaktadır. Bu anlamda çalışmanın amacı Muay Thai hakemlerinin karar verme stillerini farklı değişkenler açısından incelemek ve araştırma sonuçlarını ortaya koymaktır.

Yöntem ve Araçlar

Araştırma Grubu: Çalışmaya uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 128 hakem gönüllü katılım ilkesi ile katılmıştır.

Veri Toplama Aracı: Araştırmada, Muay Thai hakemlerinin karar verme stratejilerini ölçmek amacıyla, Mann ve diğerleri (1998), tarafından (Melbourne Decision Making Questionary) karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini karşılaştırmak amacıyla geliştirilmiştir. İki bölümden oluşan bir ölçektir. Ölçek, Deniz (2004), tarafından karar verme stillerinin belirlenmesi amacıyla Türkçeye uyarlanmıştır. Melbourne Karar Verme Ölçeği iki kısımdan oluşmaktadır. I. kısım: Karar vermede öz saygıyı belirlemeyi amaçlamaktadır. 6 maddeden ve tek alt faktörden oluşmaktadır. II. kısım ise karar verme stillerini belirlemeyi amaçlayan, 22 maddeden ve dört alt boyuttan oluşan bir ölçektir.

Verilerin Analizi: Verilerin değerlendirilmesi aşamasında veriler Microsoft Excel 2003 programında düzenlenmiş, SPSS 20.0 for Windows paket program kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizinde Katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarının belirlenmesi için yüzde ve frekans yöntemleri; verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının belirlenmesi için Shapiro Wilks normallik testi uygulanmış ve bunun neticesinde verilerin non-parametrik test koşullarına uygun olduğunun anlaşılmasından sonra verilerin analizinde öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının değişkenlere göre farklılığını belirlemek için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır.

Bulgular

Muay Thai hakemlerinin karar verme stillerini farklı değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1’de katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımı verilmektedir. Verilere göre, örneklem grubunda yer alan katılımcıların, % 68.7’sinin “Erkek” , % 47.7’sinin “41 ve üstü”, “Yaş” aralığında, %43’ünün “Normal” refah düzeyine sahip olduğu, %57.8’inin daha önce Muay-Thai branşında sporcu olduğu, %37.5’inin “Ulusal” hakemlik seviyesinde olduğunu ve %35.9’unun “4-7 yıl” dır hakemlik yaptığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımı

Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Erkek	40	31,3
	Kadın	88	68,7
	Toplam	128	100
Yaş	18-24	13	10,2
	25-32	24	18,8
	33-40	30	23,4
	41 ve üstü	61	47,7
	Toplam	128	100
	Refah Düzeyi	Normal	64
İyi		54	42,2
Çok İyi		10	7,8
Toplam		128	100
Sporculuk Yapma Durumu	Evet	74	57,8
	Hayır	54	42,2
	Toplam	128	100
	Hakemlik Kademesi	Aday	24
Bölgesel		44	34,4
Ulusal		48	37,5
Uluslararası		12	9,4
Toplam		128	100
Hakemlik Yılı		1-3 Yıl	55
	4-7 Yıl	46	35,9
	8-11 Yıl	14	10,9
	12-15 Yıl	9	7,0
	15 Yıl ve Üzeri	4	3,1
	Toplam	128	100

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyut	Cinsiyet	Sıra Değer			
		N	Ort.	Z	P
Karar Vermede Öz Saygı	Erkek	88	64.50	-3,406	,912
	Kadın	40	63.77		
Dikkatli Karar Verme Stili	Erkek	88	59.33	-1,646	,319
	Kadın	40	66.15		
Kaçınan Karar Verme Stili	Erkek	88	61.54	-2,774	,604
	Kadın	40	65.13		
Erteleyici Karar Verme Stili	Erkek	88	68.36	-3,912	,355
	Kadın	40	61.99		
Panik Karar verme Sitali	Erkek	88	75.04	-2,148	,017*
	Kadın	40	58.93		

Tablo 2'de Katılımcıların cinsiyetlerine göre 0.05 anlamlılık düzeyinde karar verme davranışlarına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, cinsiyete göre hakemler için karar verme ölçeği alt boyutlarında sadece "Panik Karar Verme" alt boyutunda 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Tablo 3'de Katılımcıların yaşlarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemliğe ilişkin karar verme stillerinin belirlenmesi için yapılan

Tablo 3. Katılımcıların Yaşlarına Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyut	Yaş	Sıra Değer			
		N	Ort.	X ²	p
Karar Vermede Öz Saygı	18-24 Yaş	13	59.42	1.505	.681
	25-32 Yaş	24	63.85		
	33-40 Yaş	30	59.77		
	41 ve Üstü	61	68.16		
Dikkatli Karar Verme Stili	18-24 Yaş	13	59.88	5.709	.127
	25-32 Yaş	24	70.50		
	33-40 Yaş	30	51.78		
	41 ve Üstü	61	69.38		
Kaçınan Karar Verme Stili	18-24 Yaş	13	65.77	1.326	.723
	25-32 Yaş	24	71.90		
	33-40 Yaş	30	61.65		
	41 ve Üstü	61	62.72		
Erteleyici Karar Verme Stili	18-24 Yaş	13	64.88	2.584	.460
	25-32 Yaş	24	74.33		
	33-40 Yaş	30	58.70		
	41 ve Üstü	61	63.40		
Panik Karar verme Sitali	18-24 Yaş	13	71.54	3.188	.364
	25-32 Yaş	24	74.17		
	33-40 Yaş	30	61.08		
	41 ve Üstü	61	60.88		

Tablo 4. Katılımcıların Sporculuk Yapma Durumlarına Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyut	Sporculuk Durumu	Sıra Değer			
		N	Ort.	Z	P
Karar Vermede Öz Saygı	Evet	74	66.82	-2,738	.380
	Hayır	54	61.32		
Dikkatli Karar Verme Stili	Evet	74	65.09	-1,835	.829
	Hayır	54	63.69		
Kaçınan Karar Verme Stili	Evet	74	61.96	1,637	.357
	Hayır	54	67.98		
Erteleyici Karar Verme Stili	Evet	74	65.85	-1,482	.622
	Hayır	54	62.65		
Panik Karar verme Sitali	Evet	74	62.83	-3,371	.535
	Hayır	54	66.79		

Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, yaşlarına göre karar verme ölçeği alt boyutlarında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır.

Tablo 4'de Katılımcıların Muay-Thai branşında sporculuk yapma durumlarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemlik karar verme stillerine ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır.

Tablo 5'de Katılımcıların refah düzeylerine göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemliğe ilişkin karar verme stillerinin belirlenmesi için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, refah düzeylerine göre karar verme ölçeği alt boyutlarında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 5. Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyut	Refah Düzeyi	N	Sıra Değer Ort.	X ²	p
Karar Vermede Öz Saygı	Normal	64	58.63	7.027	.172
	İyi	54	71.94		
	Çok İyi	10	68.10		
Dikkatli Karar Verme Stili	Normal	64	62.40	4.260	.372
	İyi	54	63.98		
	Çok İyi	10	69.10		
Kaçınan Karar Verme Stili	Normal	64	69.85	2.970	.563
	İyi	54	59.13		
	Çok İyi	10	63.55		
Erteleyici Karar Verme Stili	Normal	64	64.55	2.398	.663
	İyi	54	65.46		
	Çok İyi	10	59.10		
Panik Karar verme Stili	Normal	64	65.97	.180	.996
	İyi	54	63.16		
	Çok İyi	10	64.65		

Tablo 6. Katılımcıların Hakemlik Kademelerine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyut	Hakemlik Kademesi	N	Sıra Değer Ort.	X ²	p
Karar Vermede Öz Saygı	Aday	24	53.04	4.312	.230
	Bölgesel	44	62.94		
	Ulusal	48	69.83		
	Uluslararası	12	71.79		
Dikkatli Karar Verme Stili	Aday	24	67.94	3.753	.289
	Bölgesel	44	61.55		
	Ulusal	48	61.11		
	Uluslararası	12	82.00		
Kaçınan Karar Verme Stili	Aday	24	68.04	1.005	.800
	Bölgesel	44	66.85		
	Ulusal	48	62.28		
	Uluslararası	12	57.67		
Erteleyici Karar Verme Stili	Aday	24	73.63	2.089	.554
	Bölgesel	44	63.57		
	Ulusal	48	60.65		
	Uluslararası	12	65.08		
Panik Karar verme Stili	Aday	24	79.65	6.430	.092
	Bölgesel	44	64.52		
	Ulusal	48	57.09		
	Uluslararası	12	63.75		

Tablo 6'da Katılımcıların hakemlik kademelerine göre .05 anlamlılık düzeyinde antrenörlüğe ilişkin karar verme stillerinin belirlenmesi için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre,.05 düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır.

Tablo 7'de Katılımcıların hakemlik yıllarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemliğe ilişkin karar verme stillerinin belirlenmesi için

Tablo 7. Katılımcıların Hakemlik Yıllarına Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyut	Yaş	N	Sıra Değer Ort.	X ²	p
Karar Vermede Öz Saygı	1-3 Yıl	55	58.05	4.295	.368
	4-7 Yıl	46	70.42		
	8-11 Yıl	14	62.93		
	12-15 Yıl	9	76.50		
	15 Yıl ve Üzeri	4	63.63		
Dikkatli Karar Verme Stili	1-3 Yıl	55	61.25	8.180	.085
	4-7 Yıl	46	62.74		
	8-11 Yıl	14	59.89		
	12-15 Yıl	9	96.72		
	15 Yıl ve Üzeri	4	73.13		
Kaçınan Karar Verme Stili	1-3 Yıl	55	96.72	2.636	.620
	4-7 Yıl	46	73.13		
	8-11 Yıl	14	64.16		
	12-15 Yıl	9	63.99		
	15 Yıl ve Üzeri	4	56.64		
Erteleyici Karar Verme Stili	1-3 Yıl	55	81.61	2.531	.639
	4-7 Yıl	46	64.00		
	8-11 Yıl	14	68.13		
	12-15 Yıl	9	58.30		
	15 Yıl ve Üzeri	4	65.68		
Panik Karar verme Stili	1-3 Yıl	55	73.78	6.937	.139
	4-7 Yıl	46	60.88		
	8-11 Yıl	14	71.15		
	12-15 Yıl	9	56.40		
	15 Yıl ve Üzeri	4	75.43		

yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, hakemlik yıllarına göre karar verme ölçeği alt boyutlarında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tartışma

Yapılan bu çalışmanın amacı Muay Thai hakemlerinin karar verme stillerini farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda uygun örneklem yöntemiyle seçilmiş 128 Muay Thai hakemi örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya ilişkin bulgular alan yazınla desteklenerek aşağıda verilmiştir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre 0.05 anlamlılık düzeyinde karar verme davranışlarına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, cinsiyete göre hakemler için karar verme ölçeği alt boyutlarında sadece "Panik Karar Verme" alt boyutunda 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Göksel ve ark. Tarafından yapılan çalışmada ise futbol hakemlerinde cinsiyete göre karar verme esnasında bocalama, sorumluluğu başkasına yükleme, karar geciktirme özellikleri cinsiyete göre farklılık göstermemiştir (Göksel ve ark. 2016). Fakat Baştuğ ve ark. (2016) tarafından 2016 yılında yapılan çalışmada ise futbol hakemlerinin karar verme davranışlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 3’de katılımcıların yaşlarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemliğe ilişkin karar verme stillerinin belirlenmesi için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, yaşlarına göre karar verme ölçeği alt boyutlarında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır. Yalçın ve arkadaşları tarafından 2016 yılında Futbol hakemlerinin karar verme stratejilerine ilişkin yapılan çalışmada ise yaş gruplarına göre karar verme stratejilerinin değişmediği yani anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir bu bağlamda, sonuç çalışmamız ile paralellik göstermektedir (Yalçın ve ark., 2016). Fakat Bayraktar ve ark. (2006) tarafından yapılan uluslararası ve milli güreş hakemlerinin kaygı düzeylerinin incelenmesine yönelik çalışmada ise yaş değişkeni ile kaygı düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaşı büyük olan hakemlerin kaygı düzeyi yaşı küçük olan hakemlere göre daha düşük olduğu görülmüştür (Bayraktar ve ark., 2006). Bu sonuç çalışmamız ile paralellik arz etmemektedir.

Katılımcıların Muay-Thai branşında sporculuk yapma durumlarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemlik karar verme stillerine ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır. Katılımcıların refah düzeyleri ile hakemlik kademelerine göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemliğe ilişkin karar verme stillerinin belirlenmesi için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, refah F karar verme ölçeği alt boyutlarında .05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Katılımcıların hakemlik yıllarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde hakemliğe ilişkin karar verme stillerinin belirlenmesi için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, hakemlik yıllarına göre karar verme ölçeği alt boyutlarında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Yalçın ve ark. (2016) tarafından futbol hakemleri üzerine yapılan çalışmada ise futbol hakemlerinin hakemlik yılı değişkenine göre karar verme alt boyutları düzeyine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde, karar vermede özsaygı, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutunda istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılık gözlenmezken dikkatli karar verme alt boyutunda hakemlik yılı 1-3 yıl olanlar ile 7 yıl ve üstü olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir (Yalçın ve ark., 2016).

Sonuç

Bu çalışmada Muay Thai hakemlerinin karar verme stilleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Muay Thai hakemlerinin karar verme stilleri cinsiyete göre “Panik Karar Verme” alt boyutunda anlamlı farklılık gösterirken, yaş, refah düzeyi, hakemlik yılı, sporculuk ve milli olma durumlarına göre farklılık göstermemektedir.

Etik Komite Onayı: N/A.

Hasta Onamı: N/A.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Ethics Committee Approval: N/A.

Informed Consent: N/A.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Akpınar, Ö., Temel, V., Birol, S., Ş., Akpınar, S., Nas, K. (2015).** Üniversitede Okuyan Hokey Sporcularının Karar Verme Stilllerinin Belirlenmesi. Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 9.
- Avşaroğlu, S. ve Üre, Ö. (2007).** Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stilllerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 85-100.
- Bakıntaş, Z. (2008).** Futbol Hakemlerinin Müsabaka Öncesi ve Sonrasında Yaşadığı Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi. D.P.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Baştuğ, G., Duman, S., Akçakoyun, F., Karadeniz, F. (2016).** Football Referees; Stress, Self Confidence, Decision Making. *Journal Of Human Science* Volume: 13 Issue: 3 Year: 2016. [CrossRef]
- Bayraktar, G., Tekin, M., Eroğlu, H. & Cicioğlu, İ. (2006).** Uluslararası ve Milli Güreş Hakemlerinin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. Cilt 8, sayı 4, s. 22-31.
- Cengiz, R., Pulur, A. (2004).** Futbol Hakemlerinin Şiddet Olaylarına Bakış Açılı Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1, 27-33.
- Daft R., L. (1994).** *Managerial Decision Making Management*. 3. Edition, Orlando, The Dryden Press.
- Deniz, M. E. (2004).** Investigation of the relation between decision self-esteem, decision making style and problem solving skill of the university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4, 15, 23-35.
- Eskicioğlu, Y., (2010).** Antrenör ve Sporcu Gözüyle Spor Yöneticilerinin Kararlarında Etik İkelere Bağlılıklarının İncelenmesi (Beko Basketbol Ligi Örneği). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi Bolu.
- Genç, H., Kızar, O., Katantaş, İ., Dalkılıç, M. (2019).** Ortaokul Öğrencilerinde Bağlı Yaş Etkisi ve Performans İlişkinin İncelenmesi (Bölüm 2). Serkan Düz, Mehmet İklim, Kemal Kurak (Editörler). Spor Bilimleri Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler İçinde (s.17-33). Ankara: Gece Akademi.
- Göksel, A., G., Pala, A., Yıldız, M., Şenel, E., Göral, K., Bingöl, E., Yurtseven, Y., E. (2016).** The Examination of Decisiveness and Decision Making of Turkish Football Referees. ERPA International Congresses on Education, Sarajevo/Bosnia and Herzegovina 02-04 June, 29.
- İslamoğlu, M. (2007).** *Ne yapmalı*. Düşün Yayıncılık, (6. Baskı), İstanbul.
- Heppner, M. J. (1978).** Counseling the Battered Wife: Myths, Facts, and Decisions. *Personnel and Guidance journal*, 56(9), 522-5. [CrossRef]
- Mann, L., Harmoni, R. and Power. C. (1998).** Cross-Cultural Differences in Self-Reported Decision-Making Style and Confidence. *International Journal of Psychology*. 33(5), s. 325-335. [CrossRef]
- Payne W., J, Eric J., J, James R., B. (1993).** *The Adaptive Decision Maker*. Cambridge, Cambridge University Press. [CrossRef]
- Shiloh, S., Koren, S., Zakay, D. (2001).** Individual Differences in Compensatory Decision Making Style and Need for Closure as Correlates of Subjective Decision Complexity and Difficulty. *Personality and Individual Differences*. Vol: 699-710. [CrossRef]

- Tosun, K. (1992).** İşletme Yönetiminin Genel Esasları. Ankara: Savas Yayınları.
- Vural, M. (2013)** *Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatında Görev Yapan Spor Yöneticilerinin Düşünme ve Karar Verme Stilllerinin İncelenmesi.* Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Yalçın, İ., Soyer, F., Ramazanoğlu, F. ve Aksu, A. (2016).** *Futbol hakemlerinin karar verme ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Journal of Human Sciences, 13(3), 5681-5692. [\[CrossRef\]](#)
- Yılmaz, A., S. (2011).** Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilllerinin Benlik Saygısı ve Utangaçlık Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Rehberlik ve Danışmanlık Bilim Dalı, Konya.
- Weinberg, R. S., Richardson, P. A. (1990).** *Psychology of Officiating.* USA: Human Kinetics. [\[CrossRef\]](#)
- Weinberg, S. R., Richadson, A. P. (2008).** *Başarılı Hakemliğin Psikolojisi.* Çev. Ekmekçi R, Pamukkale Journal of Sport Sciences, 2(1), 1 -5.

Orijinal Araştırma / Original Article

12-14 Yaş Basketbolcuların Şut Performansları ile Somatotip Yapıları ve Bazı Kuvvet Parametreleri Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

İsmail Çeşmeci¹, İbrahim Turgay Turan² , Umut Canlı³ , Engin Erşen⁴ ¹Haliç Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye²Haliç Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye³Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Tekirdağ, Türkiye⁴İstanbul Aydın Üniversitesi Spor Bilimleri, İstanbul, Türkiye

Cite this article as: Çeşmeci İ, Turan İT, Canlı U, Erşen E. Investigating the Relationship between Somatotypes Structures and Strength Parameters of 12-14 Age Basketball Players with Shooting Performance. Research in Sports Science 2019; 9(1); 11-6.

Özet

Araştırmanın amacı, 12-14 yaş erkek basketbolcuların somatotip yapılarının ve bazı kuvvet parametrelerinin şut performansları ile ilişkisini belirlemektir. Araştırmaya 43 erkek basketbolcu (yaş = 13,08 ± 0,86) gönüllü olarak katılmıştır. Basketbolcuların boy uzunluğu, vücut ağırlığı, çevre ölçümleri (calf ve fleksiyonda biceps), çap ölçümleri (humerus ve femur) ve deri kıvrım kalınlıkları (triceps, subscapular, suprailiac ve medial calf) ölçülmüştür. Somatotip değerleri Heath-Carter somatotip metodu ile belirlenmiştir. Basketbolculara bazı kuvvet performans testleri (sırt-bacak kuvveti, dikey sıçrama, anaerobik güç, mekik, sağlık topu ile atış) uygulanmıştır. Basketbolcuların şut performanslarının belirlenmesine yönelik AAHPERD yetenek bataryasının bir bölümü olan şut testi kullanılmıştır. Şut performansları ile somatotip yapı ve kuvvet parametreleri arasındaki ilişki Pearson Çarpım-Moment Korelasyon Katsayısı kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan basketbolcuların şut performansları ile endomorfi, mezomorfi ve ektomorfi değerleri arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir (p>0,05). Araştırmaya katılan basketbolcuların şut performansları ile anaerobik güç, dikey sıçrama ve sırt-bacak kuvveti değerleri arasında herhangi bir ilişkiye rastlanılmamıştır (p>0,05). Basketbolcuların şut performansları ile mekik testi ve sağlık topu atış testi değerleri arasında ise zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir (sırasıyla, r = 0,32; 0,37; p<0,05). Sonuç olarak, üst ekstremit ve core bölgesi kuvvetini temsil eden kuvvet değerlerinin artması ile beraber şut performans skorlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Basketbolcular, somatotip yapı, kuvvet, şut

Investigating the Relationship between Somatotypes Structures and Strength Parameters of 12-14 Age Basketball Players with Shooting Performance

Abstract

The aim of the study was to determine the relationship between somatotype structures and some strength parameters of male basketball players aged 12–14 years. A total of 43 players (age=13.08±0.86) voluntarily participated in the study. The body weight, height, circumference measurements (flexion of calf muscles and biceps), diameter measurements (humerus and femur), and skinfold thickness (triceps, subscapular, suprailiac, and medial calf) were measured. Somatotype values were determined by Heath-Carter somatotype method. Strength performance tests (back leg strength, vertical jump, anaerobic power, sit-up, shooting with health ball) were conducted on the players. A shooting test, which is part of the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance (AAHPERD) fitness test, was used to determine the shot performance of the participants. Shot performance and strength parameters were determined by Pearson's product-moment correlation coefficient. No relation was found between the shot performances of the participants and endomorph, mesomorph, and ectomorph values (p>0.05). Additionally, the findings revealed no relation between the shot performances of the basketball players and the anaerobic power, vertical jump, and back leg strength values (p>0.05). A weak positive relationship was determined between the shot performance of the basketball, sit-up test, and shooting with health ball (r=0.32; 0.37; p<0.05). As a result, it was ascertained that the increase in the strength values representing the power of the upper extremity and core region resulted in the increase in the shot performance scores.

Keywords: Basketball players, somatotype structure, strength, shooting in basketball

Giriş

Spor çocuğun çok yönlü gelişmesinde ve sosyalleşmesinde önemli rol oynadığı için, erken yaşlarda çocuğun spora başlaması

tavsiye edilmektedir. Ülkemizde de çevresel ve toplumsal kültür yapılarının değişmesine paralel olarak ailelerin çocuklarını spora yönlendirmesinde popüler spor branşlarını tercih ettikleri gözlenmektedir. (Muratlı, 1998).

Bu çalışma Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Umut Canlı

E-posta / E-mail: umutcanli@hotmail.com

Geliş Tarihi / Submitted: 15.07.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 09.10.2019

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Ülkemizde giderek yaygınlaşan ve taraftar kitlesi kazanan spor branşlarının başında basketbol gelmektedir. Özellikle ulusal takımımızın ve son yıllarda kulüp takımlarımızın elde ettiği başarılar neticesinde basketbol branşı taraftar kitlesini arttırarak popüler spor dalları arasında yerini almıştır. (Canlı, 2017). Basketbol, ribaunt, pas, şut, hızlı hücum ve yüksek hızlı oyun gibi patlayıcı hareketler ile hız ve ivmelenme gerektiren hareketleri içeren tempolu sürekli değişen bir oyundur. Oyun ayrıca dinamik, patlayıcı ve tekrarlı olarak uygulanması gereken becerileri içerir (Gore, 2000). Dolayısıyla, basketbolda kuvvet, sürat, dayanıklılık, reaksiyon, hareketlilik, beceri ve koordinasyon gibi temel motorik özelliklerin tümünün bir arada olması gereklidir (Kılıç, Günay ve Gökdemir, 2000). Enerji sistemleri açısından ise anaerobik gücün ön planda olduğu buna bağlı olarak sıçrama ve sprint özelliklerinin teknik hareketleri daha kolay ve düzgün uygulamaya yardımcı olduğu bir aktivitedir. Sıçrama ve sprint özelliklerinin gelişimi için basketbola başlama yaşından itibaren teknik eğitim ile beraber bu özelliklerin eğitime de başlanmalıdır. Oyun süresi açısından motorik özelliklerin sürekliliğini gerektiren bir branş olması nedeniyle kuvvette ve süratte devamlılık gibi motorik özelliklerin önem kazandığı da bilinmektedir (Savaş, 1992). Sporunun bu temel motorik özelliklere sahip olması, morfolojik ve fizyolojik yapısının bu spor dalına uygunluğu ile mümkün olabilmektedir. (Towne, Demerath ve Czerwinski, 2002). Günümüzde de kabul edilen düşünce, tüm spor dallarındaki sporcuların daha hızlı, daha becerikli olması ve daha iyi antropometrik, fizyolojik özelliklere sahip olması gerekmektedir (Ersöz, Koz, Sunay ve Gündüz, 1996).

Sporcular üzerinde yapılan araştırmalarda, farklı populasyonlar ve farklı spor dallarında vücut bileşimi ve somatotip özelliklerinin farklılıklar gösterdiği ortaya konulmuştur. Bu nedenle birçok araştırmacı, farklı populasyonlar ve spor dalları üzerinde çalışmış, bu spor dalına yönelik vücut bileşimi oranları geliştirmiş ve çalışmalarında bu oranlardan yararlanmışlardır. Somatotip özellikleri belirlemek amacıyla geliştirilmiş oranlar ise her alanda kullanılabilmektedir (Heyward ve Stolarczyk, 1996). Ülkemizde sporcuların vücut bileşimi ve somatotip özellikleri ile ilgili çalışmaların sayısının giderek artmakta oluşu dikkat çekicidir. Vücut bileşenlerinin oranları, uygulanan spor dalına göre farklılık göstermekte ve bu farklılıklar sporunun performansını etkilemektedir. Bu nedenle ülkemizdeki sporcuların farklı spor dallarına yönlendirilmesi açısından, uygulanan spor dalının vücut bileşimi değerlerinin ve somatotip özelliklerinin bilinmesi önemlidir (Özer, 1993). Basketbol branşı da morfolojik özelliklerin sporcuların performansını hem dolaylı hem de doğrudan etkilediği bir spordur (Erculj ve Bracic, 2014).

Basketbol, çocukluk ve gençlik sürecinde amaçlı çalışmalarla istenen bir biçimde geliştirilir ve yetişkinlik çağında da pekiştirilerek üstün bir düzeye getirilir. Teknik ve taktik elementlerin oyun içerisinde ani ve değişen pozisyonlarda uygulanma zorluğu, koordinasyon reaksiyon ve temel motorik özelliklerin gelişimi ile doğrudan ilişkilidir (Tusunawake, Tahara ve Moji, 2003). Fiziksel yetenek ve temel teknik testleri hem takım hem de bireysel sporlarda genç sporcuların fiziksel beceri ve yetenek düzeylerini belirlemede antrenör ve koçlara yardımcı olmaktadır. Bu testlerden elde edilen bilgiler teknik antrenman programlarının dü-

zenlenmesi ve geliştirilmesinde kullanıldığı gibi, yetenekli olduğu düşünülen gençlerin mevcut fiziksel durumunu belirlemede oldukça etkilidir. Bu testler antrenörlere sürekli önemli geri bildirimler sağlamaktadır.

Araştırma, 12-14 yaş aralığında olan basketbolcuların somatotip yapılarının, kuvvet parametrelerinin ve basketbola özgü şut performans değerlerinin ortaya konulması sonucu yaş gruplarına ait norm değerler oluşturulması açısından literatüre katkı sağlayabilir. Aynı zamanda bu dönemdeki basketbolcuların şut performanslarının kuvvet düzeyleri ve somatotip yapı ile ilişkisinin ortaya konması özellikle alt yapılarda görev yapan antrenör ve eğitmenlere yeni antrenman planları oluşturmalarında ve sporcu seçimi noktasında katkı sağlayabilir ki bu da araştırmanın önemini arttırmaktadır. Buradan hareketle, araştırmanın amacı, 12-14 yaş erkek basketbolcuların somatotip yapılarının ve bazı kuvvet parametrelerinin şut performansları ile ilişkisini belirlemektir.

Yöntem ve Araçlar

Araştırma Modeli

12-14 yaş erkek basketbolcuların somatotip yapılarının ve kuvvet düzeylerinin şut performanslarıyla ilişkisinin incelendiği bu araştırmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim olup olmadığını ve değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2005).

Araştırma Grubu

Tekirdağ Süleymanpaşa ilçesinde faaliyet gösteren Türk Telekom Spor Kulübünün 12-14 yaş aralığında olan 43 erkek basketbolcusu oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi olasılıklı olmayan örneklem türlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu tür örnekleme, araştırmacının saptanan örneklem büyüklüğüne göre herhangi bir şekilde evrenin bir parçasını seçmesidir. Herhangi bir fakülteye gidip saptanacak sayıda rastlanan öğrenciyi örnekleme alma gelişigüzel örneklemedir. Korelasyon çalışmalarında en az 30 katılımcı olması gerekmektedir (Arli ve Nazik, 2001).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada basketbolcuların boy uzunlukları 0.1 cm hassaslıkta duvara monte edilmiş stadiometre ile ölçülmüştür. Vücut ağırlığı ölçümlerinde 0.1 kg hassaslıkta dijital baskül kullanılmıştır. Deri kıvrım kalınlığı ölçümlerinde Holtain marka skinfold kaliper kullanılmıştır. Çap ve çevre ölçümleri antropometrik set ve gullic mezura kullanılarak belirlenmiştir. Motorik özelliklerin belirlenmesinde ise sırt bacak dinamometresi, mezura, kronometre gibi ölçüm araçları kullanılmıştır. Basketbolcuların şut performanslarının değerlendirilmesinde uluslararası bir test olan American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance (AAHPERD) basketbol yetenek bataryası kullanılmıştır (Hopkins, Shick ve Plack, 1984).

Veri Toplama Yöntemi

Çalışmanın ilk gününde basketbolcuların antropometrik ölçümleri ve kuvvet testleri yapılmıştır. Basketbolcuların antropomet-

rik ölçümleri, "Uluslararası Biyolojik Program" (Lohman, Roche ve Martorel, 1988) ve "Uluslararası Kinantropometri Geliştirme Derneği" (Ross and Marfell Jones, 1991) tarafından akredite edilmiş tekniklere uygun olarak alınmıştır. Basketbolcuların boy uzunluğu, vücut ağırlığı, çevre ölçümleri (calf ve fleksiyonda biceps), çap ölçümleri (humerus ve femur) ve deri kıvrım kalınlıkları (triceps, subscapular, suprailiac ve medial calf) ölçülmüştür. Basketbolcuların somatotip değerleri Heath-Carter somatotip metodu ile belirlenmiştir (Carter ve Health, 1990). Kuvvet performanslarının belirlenmesinde durarak uzun atlama, sağlık topu ile atış, şınav, mekik ve bacak kuvveti testleri uygulanmıştır. Çalışmanın ikinci gününde ise şut performanslarının belirlenmesine yönelik AAH-PEERD basketbol şut testi uygulanmıştır.

Kuvvet testleri ve şut testi uygulanmadan önce katılımcılara 15 dakikalık ısınma süresi verilmiştir. Fiziksel aktivitelerin istenilen etkinlikte uygulanabilmesi için, en uygun vücut ısısı 38.5-39.0°C arasındadır ve sadece 10 dakikalık düz koşu bile vücudu belirtilen ısı derecelerine ulaştırır (Özer, 2001). Tüm katılımcılar aynı prosedürle ısınmışlardır: düşük tempolu koşu, kalistenik hareketler, açma-germe egzersizleri ve kısa sprintler, sıçramalar ile ısınma sürecini tamamlanmıştır. Her bir testin uygulanmasından önce, testlerin ne şekilde uygulanacağı, vücudun alması gereken pozisyon, her bir uygulamanın ne kadar sürmesi gerektiği ile ilgili bilgiler katılımcılara gösterilerek açıklanmıştır. Çalışma Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak yapılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Her bir parametre için tanımlayıcı istatistikler (ortalama ve standart sapma değerleri) hesaplanmıştır. Verilerin normalliği, baskılık ve çarpıklık değerleri kullanılarak belirlenmiş ve tüm verilerin normal olarak dağıldığı tespit edilmiştir. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan baskılık ve çarpıklık katsayısının (-1, +1) sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011). Bu nedenle, basketbolcuların şut performansları ile somatotip yapıları ve kuvvet parametreleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Çarpım-Moment Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Tüm istatistiksel analizler, SPSS paket programı kullanılarak hesaplanmıştır (sürüm 21.0; IBM Corporation, New York, ABD). Bu çalışma Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 28.02.2019 tarihli toplantı sayısı 02/11 nolu karar ile olarak kabul edilmiş ve yapılmasında sakınca görülmemiştir.

Tablo 1. Katılımcıların yaş, spor yaşı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı ve BKİ değişkenlerine ait minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri

Değişkenler	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart sapma
Yaş (yıl)	12,00	14,62	13,08	0,86
Spor yaşı (yıl)	0,25	8,00	2,89	1,99
Boy uzunluğu (cm)	138,00	183,00	163,27	10,98
Vücut ağırlığı (kg)	32,50	83,70	56,17	13,34
BKİ (kg/m ²)	14,80	28,00	20,87	3,47

Bulgular

Araştırmaya katılan basketbolcuların yaş ortalaması ve standart sapması 12,00±0,86 yıldır. Spor yaşı ortalama ve standart sapma değeri ise 2,89±1,99 yıl olarak belirlenmiştir. Boy uzunluğu ortalama ve standart sapma değeri 163,27±10,98 cm'dir. Vücut ağırlığı ortalama ve standart sapma değeri ise 56,17±13,34 olarak tespit edilmiştir. BKİ değişkenine ait ortalama ve standart sapma değeri ise 20,87±3,47 olarak belirlenmiştir (Tablo 1). Araştırmaya katılan basketbolcuların endomorfi değeri ortalama ve standart sapması 3,29±1,38 olarak tespit edilmiştir. Mezomorfi değeri ortalama ve standart sapması 3,85±1,30'dur. Ektomorfi değeri ortalama ve standart sapması ise 2,89±1,70'dir. Elde edilen veriler sonucunda basketbolcuların somatotip yapılarını endomezomorfi olarak tanımlayabiliriz. Araştırmaya katılan basketbolcuların sağlık topu ile atış testi değerleri ortalama ve standart sapması 597,58±150,50 cm'dir. Mekik testi ortalama ve standart sapması 17,04±4,60 adettir. Sırt kuvveti testi ortalama ve standart sapması 78,09±18,66 kg olarak belirlenmiştir. Dikey sıçrama testi ortalama ve standart sapma 31,18±6,45 cm'dir. Anaerobik güç 68,81±17,72 watt olarak tespit edilmiştir. Şut testi ortalama ve standart sapma değerleri ise 37,95±7,24 puan olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Araştırmaya katılan basketbolcuların şut performansları ile endomorfi, mezomorfi ve ektomorfi değerleri arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir (sırasıyla, $r = -0,27; -0,21; 0,23; p > 0,01$).

Araştırmaya katılan basketbolcuların şut performansları ile anaerobik güç, dikey sıçrama ve sırt-bacak kuvveti değerleri arasında herhangi bir ilişkiye rastlanılmamıştır ($p > 0,05$). Basketbolcuların şut performansları ile mekik ve sağlık topu atış değerleri arasında ise zayıf düzeyde pozitif yönlü ilişki belirlenmiştir (sırasıyla, $r = 0,32; 0,37; p < 0,05$).

Tablo 2. Katılımcıların somatotip yapıları ve kuvvet parametrelerine ait minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri

Değişkenler	Min.	Mak.	Ort.	Ss
Endomorfi	1,10	6,80	3,29	1,38
Mezomorfi	1,00	6,20	3,85	1,30
Ektomorfi	0,50	6,50	2,89	1,70
Sağlık topu ile atış testi (cm)	345,00	995,00	597,58	150,50
Mekik testi (adet)	5,00	28,00	17,04	4,60
Sırt kuvveti testi (kg)	36,50	121,50	78,09	18,66
Dikey sıçrama testi (cm)	17,00	41,00	31,18	6,45
Anaerobik güç (watt)	40,05	111,16	68,81	17,72
Şut testi (puan)	22,00	54,00	37,95	7,24

Tablo 3. Katılımcıların somatotip yapıları ile şut performansları arasındaki ilişkiye ait veriler

Değişkenler	Endomorfi	Mezomorfi	Ektomorfi	Şut performansı
Şut performansı	-0,27	-0,21	0,23	-
Ektomorfi	-0,79**	-0,89**	-	0,23
Mezomorfi	0,78**	-	-0,89**	-0,21
Endomorfi	-	0,78**	-0,79**	-0,27
$p < 0,01$ **				

Tablo 4. Katılımcıların kuvvet parametreleri ile şut performansları arasındaki ilişkiye ait veriler

Değişkenler	Anae.güç	Dikey s.	S.bacak	Mekik	S.top.	Şut p.
Şut performansı	0,020	0,23	0,23	0,32*	0,37*	-
Sağlık topu atış	0,76**	0,47**	0,67**	0,30*	-	0,37*
Mekik testi	-0,00	0,38*	0,19	-	0,30*	0,32*
Sirt-bacak testi	0,73**	0,34*	-	0,19	0,67**	0,23
Dikey sıçrama	0,35*	-	0,34*	0,38*	0,47**	0,23
Anaerobik güç	-	0,35*	0,73**	-0,00	0,76**	0,02

p<0,05*; p<0,01**Anae.güç: Anaerobik güç; Dikey s: Dikey sıçrama testi; S.bacak: Sirt-bacak testi; S.top: Sağlık topu atış testi; Şut p: Şut performansı

Tartışma

Araştırmada 12-14 yaş dönemi içerisinde bulunan basketbolcuların şut performanslarının somatotip yapıları ve bazı kuvvet parametreleri ile arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tüm spor branşlarında amaç başarıya ulaşmaktır. Ülkemizde sayıları giderek artan bilimsel araştırmalar başarıya pozitif yönde katkı sağlamaktadır. Yapılan çalışmalarda değişik spor branşları ve aynı spor branşlarının farklı kategorileri arasında, vücudun yapısal özelliklerinin farklılıklar gösterdiği ortaya konulmuştur. Elde edilen veriler sporcuların branşlara yönlendirilmesinde, küçük sporcuların eğitiminde ve elit sporcuların antrenmanlarında ve performanslarının artırılmasında büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle sporcuların morfolojik ve fizyolojik yapılarının belirlenmesi oldukça önemlidir (Carter ve Heath, 1990; Heyward ve Stolarczyk, 1996; Ross ve Marfell-Jones, 1991; Zorba ve Ziyagil, 1995). Spora başlangıcın erken dönemlerinde alınan antropometrik ölçümler (boy uzunluğu, vücut ağırlığı, deri kıvrım kalınlığı, çap ve çevre ölçümleri) yetenek seçimine yardımcı olmaktadır.

Boy uzunluğu, bireyin büyüme ve gelişiminin değerlendirilmesinde genelde ağırlıkla birlikte kullanılan antropometrik ölçümlerden biridir. Boy uzunluğu, bireyin gelişim döneminde daha çok kronik beslenme bozukluğu nedeni ile ilgili olarak önemlidir (Garder ve Gardiner, 1998). Vücut ağırlığındaki değişiklikler daha çok toplumun beslenme durumuna bağlıdır, vücut kitlesindeki azalma bazen toplumun yetersiz beslenme durumuna işaret etmektedir (Harvey, 1974).

Araştırmaya katılan basketbolcuların yaş ortalaması 13,08±0,86 yıldır. Boy uzunluğu ortalaması 163,27±10,98 cm, vücut ağırlığı ortalaması 56,17±13,34 kg, BKİ değeri ise 20,87±3,47 kg/m² olarak belirlenmiştir. 14-17 yaş arasında genç basketbolcular ile yapılan bir çalışmada basketbolcuların boy uzunluğu 1,77±0,08 cm, vücut ağırlığı 67,68±14,50 kg ve BKİ değerleri ise 21,19±3,07 kg/m² olarak tespit edilmiştir (Parlak, 2018). Yıldız milli takım basketbolcularının boy uzunluğu 199,63±8,14 cm, vücut ağırlığı ortalaması ise 83,52±11,41 kg olarak belirlenmiştir (Erol, Ayan, Mülazımoğlu ve Koçak, 2008). Yüksel ve ark. (2006) yapmış oldukları çalışmada genç basketbolcuların boy uzunluğu ortalamasını ise 188,06±0,08 cm, vücut ağırlık ortalamalarını ise 74,00±7,87 kg olarak belirlemişlerdir. Bu çalışmalardan elde edilen değerler çalışmamızdan elde ettiğimiz değerlerden daha yüksek değerlerdedir. Bunun sebebi olarak diğer çalışmalarda basketbolcuların yaş düzeylerinin daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmada basketbolcuların somatotip değerlendirmesinde endomorfi komponentinin ortalama değeri 3,29±1,38 olarak tespit edilmiştir. Diğer bir somatotip bileşeni olan mezomorfi değeri ise 3,85±1,30 olarak belirlenirken, ektomorfi komponenti ortalaması da 2,89±1,70 olarak tespit edilmiştir. Canlı'nın (2019) adölesan basketbolcular üzerinde yaptığı çalışmanın sonuçları araştırmamızın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Basketbol yıldız milli takımının somatotip değerlendirmesinde kullanılan antropometrik ölçümler sonucunda endomorfi değeri için 3,02±1,05 olarak bulunmuştur. Antropometrik ölçümler sonucunda diğer bir somatotip bileşeni olan mezomorf değeri basketbol yıldız milli takımı için 4,17±1,38 olarak tespit edilmiştir. Diğer bir somatotip değerlendirmesi olan ektomorf değerleri de 3,51±1,23 olarak tespit edilmiştir. (Erol ve ark., 2008). Üst seviye Avrupalı genç basketbolcuların somatotip yapılarının değerlendirildiği bir çalışmada ise endomorfi değeri 3.57, mezomorfi değeri 3.92 olarak belirlenirken, ektomorfi değeri ise 2.70 olarak tespit edilmiştir (Jeličić, Sekulić ve Marinović, 2002). Araştırmamızda elde ettiğimiz basketbolcuların somatotip yapılarına ait bulguların diğer çalışmalarda elde edilen bulgular ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Benzer değerlere ulaşılmasının nedenleri arasında yaş düzeylerinin birbirlerine yakın değerler de olması ve tüm grupların basketbol antrenmanları yapmış olması sayılabilir.

Araştırmaya katılan basketbolcuların şut performansları ile somatotip bileşenlerden endomorfi, mezomorfi ve ektomorfi değerleri ile arasında bir ilişki tespit edilmemiştir. Canlı'nın (2019) çalışmasında adölesan basketbolcuların şut becerileri ile somatotip yapı oluşturan bileşenler arasında bir ilişki belirlenmemiştir. Bu çalışmanın sonuçları araştırmamızın bulguları ile benzerlik göstermektedir. 12-14 yaş arasındaki genç basketbolcular üzerinde yapılan bir çalışmada, 18 antropometrik parametre ve 4 teknik beceri testi (hızlı şut, hızlı ve isabetli pas, top sürme ve kayma adımı) 118 basketbolcuya uygulanarak, antropometrik parametreler ile teknik beceriler arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda 14 yaşındaki oyuncularda bazı antropometrik parametrelerin belirli saha testlerine orta derecede olumsuz etkisi olduğunu ve 118 pubertal öncesi basketbolcunun antropometrik değerleri ile seçilen basketbol becerileri arasında negatif korelasyon olduğu ifade edilmiştir. (Karalejic, Jakovljenic ve Macura, 2011). Literatürde sadece şut performansı ve somatotip yapı arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Canlı'nın (2017), top sürme, şut, pas ve ribaunt becerilerinden oluşan toplam basketbol becerisi ile somatotip yapı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında, endomorfi ve mezomorfi bileşeninin bas-

ketbol beceri puanı ile negatif yönlü bir ilişkisi, ektomorfi bileşenin ise basketbol beceri puanı ile pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Apostolidis ve Zacharakis (2015) çalışmasında, vücut yüksekliği, uzatılmış kol uzunluğu ve yükseltilmiş kol yüksekliğinin hızlı ve kontrollü top sürme becerilerinde öngörülebilirlik gösterdiği ancak diğer tüm ölçülen antropometrik özelliklerin ölçülen teknik becerilerin zayıf yordayıcısı olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırmaya katılan basketbolcuların şut performans puanları ile core kuvvetini temsil eden mekik testi puanları ve üst ekstremitte kuvvetini temsil eden sağlık topu atış puanları arasında pozitif yönlü ilişkiler belirlenmiştir. Canlı'nın (2019) çalışmasının sonuçları araştırmamızın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Temel motorik özelliklerin gelişimi teknik ve taktik olgularının uygulanmasını kolaylaştırdığı bilinmektedir (Mülazımoğlu, 2012). Güçlü ve dayanıklı kas gruplarının dengeli ve isabetli şut atmayı sağladığı aynı zamanda şut atış kalitesini ve başarı oranını da olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Coşkun, 1999). Buradan hareketle, alt ekstremitte, core bölgesi ve üst ekstremitte kuvvetini temsil eden motorik beceriler ile şut performansı arasında ilişki olması beklenmektedir. Ancak araştırmaya katılan basketbolcuların şut performansları ile alt ekstremitte kuvvetini temsil eden dikey sıçrama test puanları, sırt-bacak kuvveti test puanları ve anaerobik güç puanları arasında bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Yine Canlı'nın (2019) yaptığı çalışmanın sonuçları araştırmamızın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Literatür taramaları sonucunda şut performansı ile motorik beceriler arasında başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırmada dikey sıçrama, sırt-bacak kuvveti ve anaerobik güç değişkenleri ile şut performansı arasında ilişki bulunmaması nedenleri arasında; araştırma grubumuzun yaş düzeyinin küçük olmasından dolayı şut tekniğinin yeteri kadar gelişmemesi, antrenman sistemi, sayısı, faaliyet gösterilen lig düzeyi gibi etkenlerin etkili olabileceği düşünülmektedir. Alt ekstremitte kuvvetinin dikey sıçrama yüksekliğine ve bu noktaya çıkma süresine dolayısıyla da şut performansına olumlu katkısı olduğu belirtilmektedir (Struzik, Pietraszewski ve Zawadzki, 2014). Bunun yanında, Brandao, Janeira, Cura ve Cura (2003) dört farklı düzeyde basketbol liglerinde oynayan genç basketbolcuların temel teknik yeteneklerinden top sürme, pas ve şut yeteneklerini incelediği araştırmasında liglerin düzeyine göre teknik yeteneklerinde ön plana çıktığını ve teknik yeterliliklerin üst düzey basketbolcu olmak için önemli kriterlerin başında geldiğini öne sürmüştür.

Sonuç ve Öneriler

- Araştırma grubumuzun somatotip yapılarından endomorfi, mezomorfi ve ektomorfi bileşenleri ile şut performansları arasında herhangi bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Kuvvet parametrelerinden dikey sıçrama, sırt-bacak kuvveti ve anaerobik güç ile şut performansları arasında bir ilişki tespit edilmezken, karın kasları dayanıklılığını temsil eden mekik testi puanları ve üst ekstremitte kuvvetini temsil eden sağlık topu atış testi puanları ile şut performansları arasında pozitif yönlü zayıf ilişkiler belirlenmiştir.
- 12-14 yaş grubunda şut performansının geliştirilmesine yönelik teknik antrenmanlar ile beraber karın kasları kuvvetini ve üst ekstremitteyi geliştiren kuvvet çalışmaları yaptırılabilir.

- Farklı kuvvet parametrelerinin şut performansı üzerindeki etkisi araştırılabilir.
- Farklı yaş düzeyinde ve daha fazla sayıda basketbolcuların somatotip yapıları ve kuvvet parametrelerinin basketbola özgü beceriler ile ilişkisi araştırılabilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

Hasta Onamı: Yazılı hasta onamı çalışmaya katılan hastadan alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the Ethics Committee of Haliç University Non-International Research Ethics Board.

Informed Consent: Written informed consent was obtained from the patient who participated in this study.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Apostolidis, N., Zacharakis, E. (2015).** *The influence of the anthropometric characteristics and handgrip strength on the technical skills of young basketball players.* Journal of Physical Education and Sport, 15(2), 330-337.
- Arlı, M. ve Nazik, H. (2001).** *Bilimsel araştırmaya giriş.* Ankara: Gazi Kitabevi.
- Brandao, E. Janeira, M., Cura, J., Cura, P. (2003).** *Relationship between technical skills and game performance in youth basketball players.* Revista portuguesa de ciencias de desporto, 3(2), 121-171.
- Büyüköztürk, Ş. (2011).** *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum.* Pegem A Yayıncılık.
- Canlı, U. (2017).** *The effect of somatotype profiles of adolescent basketball players on biomotoric characteristics and ability.* IOSR Journal of Sports and Physical Education, 4(1), 61-66. [\[CrossRef\]](#)
- Canlı, U. (2019).** *Adölesan basketbolcuların morfolojik yapıları, motorik performansları ve dikkat düzeylerinin teknik beceriler ile ilişkisi.* Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(1), 187-196.
- Carter, J. E. L., Heath, B. H. (1990).** *Somatotyping: development and applications.* New York: Cambridge University Press.
- Coşkun, A. (1999).** *Basketbolda şut.* Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Bilimleri Semineri.
- Erculj, F., Bracic, M. (2014).** *Morphological profile of different types of top young female European basketball players.* Coll Antropol, 38(2), 517-523.
- Erol, A.E., Ayan, V., Mülazımoğlu, O., Koçak, M. (2008).** *Basketbol yıldız milli takım (16 yaş) oyuncularının vücut yağ örüntüsü ve somatotip değerlerinin tespiti.* Journal of New World Sciences Academy, 3(2): 108-115.
- Ersöz, G., Koz, M., Sunay, H., Gündüz, N. (1996).** *Erkek voleybol oyuncularının sezon öncesi, sezon ortası ve sezon sonu fiziksel uygunluk düzeyi*

parametrelerindeki değişimler. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(4), 1-7.

- Garder, J. M., and Gardiner, H. W., (1998).** Çocuk ve Ergenlik Gelişimi, (Yay. Haz. Prof. Dr. B. Onur). İmge Kitapevi, 3. Baskı, Ankara.
- Gore, C. (2000).** *Physiological tests for elite athletes.* Champaign Illinois: Human Kinetics
- Harvey, R. G., (1974).** *An Anthropometric Survey of Growth and Physique of the Populations of Kar Kar Island and Lufa Subdistrict.* New Guinea, Phil. Trans. R. Soc, B 268, ss: 279-292. [\[CrossRef\]](#)
- Heyward, V.H., Stolarczyk, I.M. (1996).** Applied body composition assessment. USA: Human Kinetics.
- Hopkins, D.R., Shick, J., Plack, J.J. (1984).** *Basketball for boys and girls skills test manual.* American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance.
- Jeličić, M., Sekulić, D., Marinović, M. (2002).** *Anthropometric characteristics of high level European junior basketball players.* Coll Antropol, 26, 69-76.
- Karalejic, M., Jakovljenic, S., Macura, M. (2011).** *Anthropometric characteristics and technical skills of 12 and 14 year old basketball players.* J Sports Med Phys Fitness, 51(1), 103-10.
- Karasar, N. (2005).** *Bilimsel araştırma yöntemi (17. Baskı).* Ankara: Nobel yayın dağıtım, 81-83.
- Kılınç, F. Günay, M., Gökdemir, K. (2000).** Ümit milli bayan basketbolcuların bazı fizyolojik, biomotorik özellikleri ve postür yapılarının incelenmesi 1. Gazi beden eğitimi ve spor bilimleri kongresi, 184-191.
- Lohman, T.G., Roche, A.F. Martorel, R. (1988).** *Anthropometric standardization reference manual.* Illinois: Human Kinetics Books Champaign.
- Muratlı, S. (1998).** Çocuk ve spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Mülazımoğlu, O. (2012).** *Genç basketbolcularda yorgunluğun şut tekniğine etkisi.* Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 14(1), 37-41
- Özer, M. K. (2001).** *Fiziksel Uygunluk.* Ankara: Nobel Yayınları.
- Parlak, O. (2018).** *14-17 yaş genç erkek basketbol ve hentbolcuların bazı fizyolojik ve motorik özelliklerinin karşılaştırılması. (Yüksek lisans tezi).* Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Ross, W.D., Marfell-Jones, M. J. (1991).** *Physiological testing of the high performance athlete.* In J. D. MacDougall, H. A. Wenger, H. J. Green (Eds.), Kinanthropometry (pp. 230- 264). Illinois: Human Kinetics Books.
- Savaş, S. (1992).** *14-16 yaş grubu kız basketbolcularda dairesel antrenman metodunun genel kuvvet gelişimine etkileri.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Struzik, A., Pietraszewski, B., Zawadzki, J. (2014).** *Biomechanical analysis of the jump shot in basketball.* Journal of Human Kinetics, 42(1), 73-79. [\[CrossRef\]](#)
- Towne, B., Demerath, E.W., Czerwinski, S.A. (2002).** *The genetic epidemiology of growth and development (ed: north cameron) human growth and development.* USA: Academic press, 103-137. [\[CrossRef\]](#)
- Tusunawake, N., Tahara, Y., Moji, K. (2003).** *Body composition and physical fitness of female volleyball and basketball players of the japan interhigh school championship teams.* J Phy Antropol And appl.Human sci; 22(4): 195-201. [\[CrossRef\]](#)
- Yüksel, O., Kalkavan, A., Eynur, A., Yapıcı, A.K., Şentürk, A. Karavelioğlu, B.M., (2006).** *Okullararası Müsabakalarda Oynayan Genç Basketbolcuların Fiziksel, Biyomotorik ve Antropometrik Özelliklerinin Araştırılması.* 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla/Türkiye.
- Zorba, E. Ziyagil, M. A. (1995).** *Vücut kompozisyonu ve ölçüm metodları.* Trabzon: Gen Maatbaçılık.

Orijinal Araştırma / Original Article

Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor Birim Yöneticilerinin Liderlik Özellikleri ile Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi

Engin Erşen¹, Selin Narlı²¹İstanbul Aydın Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye²İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye

Cite this article as: Erşen E, Narlı S. Investigation of Leadership Characteristics and Problem-solving Skills of Health, Culture, and Sports Unit Managers of Universities. Research in Sports Science 2019; 9(1); 17-24.

Özet

Bu araştırmanın amacı Üniversitelerde görev yapan Sağlık, Kültür ve Spor Birim Yöneticilerinin liderlik özellikleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesidir. Bu araştırmanın örneklemini 2018–2019 akademik yılında İstanbul ilinde bulunan vakıf ve devlet üniversitelerinde görev yapan ve basit tesadüfi olarak belirlenen 60 Sağlık, Kültür ve Spor birimi yöneticileridir. Etik kurul onayı sonrasında araştırmanın verileri araştırma grubuna Kişisel Bilgi Formu, Ekvall ve Arvonen tarafından geliştirilerek Cronbach Alfa katsayısı 0,97 olarak bulunan; Türkçe uyarlaması Tengilimoğlu tarafından yapılan Liderlik Ölçeği ve Heppner ve Peterson tarafından geliştirilerek Cronbach Alfa katsayısı 0,88 olarak bulunan Türkçe uyarlaması Taylan tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri (PÇE) uygulanarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 21 paket programında sıklık, tanımlayıcı istatistik, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis varyans analizi yöntemleri ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda medeni durum parametresine göre Değişim Odaklı Liderlik puanları arasında 0,05 ve toplam liderlik puanları arasında 0,01 düzeyinde; problem çözme özelliklerinde ise mesleki deneyim parametresine göre 0,05 düzeyinde ve gelir düzeylerine göre ise puan bir parametresinde 0,01 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre medeni durumun liderlik, mesleki deneyiminde problem çözme becerileri üzerinde pozitif etkide bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Liderlik, problem çözme becerileri, eğitim, öğretim

Investigation of Leadership Characteristics and Problem-solving Skills of Health, Culture, and Sports Unit Managers of Universities

Abstract

The aim of this research is to examine the leadership characteristics and problem-solving skills of health, culture, and sports managers working in universities. For this purpose, the relational screening model was used in this study. The analysis was conducted on health, culture, and sports unit managers working in foundation and state universities in Istanbul in the 2018–2019 academic year. The schools were determined by simple random sampling and questionnaires were distributed to the administrators. Scale was applied to 60 people, although one questionnaire was considered invalid due to coding errors; hence, analysis was conducted on 59 people in total. After receiving the ethics committee approval, the research data were obtained by applying Ekvall and Arvonen's personal information form and the Leadership Scale for Sport with Cronbach's alpha coefficient of 0.97 and Heppner and Peterson's problem-solving inventory (PCI) with Cronbach's alpha coefficient of 0.88. The data were analyzed using SPSS 21 software, frequency, descriptive statistics, Mann–Whitney U test, and Kruskal–Wallis variance analysis method. As a result of the data analysis, the change-oriented leadership scores were 0,05 according to the marital status parameter while the total leadership scores were 0,01; in problem-solving characteristics, a significant difference was found at 0,05 level in relation to professional experience parameter and at 0,01 level with respect to income level. Based on the findings, it was then concluded that marital status had a positive effect on leadership and problem-solving skills in professional experience.

Keywords: Leadership, problem-solving skills, education, teaching

Giriş

Bilgi çağında Üniversitelerden beklenen, bireyleri profesyonel yaşama hazırlamak yanında sosyal, kültürel ve sportif becerileri yüksek, iletişimi güçlü, topluma uyumlu, kişisel ve toplumsal olaylara çok yönlü bakış açısı geliştirebilen bireyler yetiştirmeyi hedeflenmesi yanında çağımız eğitim sistemi, bireyleri çoklu becerilere sahip olarak geliştirmeyi hedeflemektedir. Eğitimden beklenen kendini gerçekleştirmiş, çağın gerektirdiği güncel bilgiyi hayata entegre edebilen, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye sahip, işbirliği

çinde sorun çözme, empati kurma ve iletişim gibi becerileri gelişmiş, kazanımları yüksek bireyler yetiştirilmesidir.

Spor yöneticileri, ortak amaçlar kapsamında kendi vizyonlarını takip etmeleri için astlarını etkilemek zorundadırlar (Watt, 1998). Diğer örgütlerle işbirliği kurmak, projeler üretmek, çatışmaları çözmek ve genel işletme koordinasyonunu sağlamak için diğer yöneticiler ile birlikte çalışacak ustalıkta olmalıdır. Başarılı spor yöneticileri aynı zamanda iyi bir lider olmalıdır (Ekmekçi, 2009).

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Engin Erşen

E-posta / E-mail: enginersen@aydin.edu.tr

Geliş Tarihi / Submitted: 09.07.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 09.10.2019

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Gerek Eisenhower gerekse Thrumen'in liderlikle ilgili söylemlerine bakıldığında gerçek anlamda liderliğin, izleyenlerini ikna etme gücünde yattığı söylenebilir. Eisenhower için liderlik, yapılacak işin ortaya konulması ve insanları bunu yapmaya istekli kılma yeteneğidir. Thrumen'a göre ise lider; diğer insanlara yapmayı isteyeceklerine onları hazırlayan beceriye sahip olan kişidir (Budak, 2016). Çeşitli liderlik ifadelerine bakıldığında fikirlere, uygulamalara yön verme; astlarını amaçlara giden yolda etkileme yanında rehberliği destekleyen tanımlardan bahsedilebilir (Ensari, 2000; Batlaş, 2000, Koçel, 1999).

Lider kişi, elindeki kaynak ile iş gücünü en verimli şekilde kullanarak uygun sonuçları elde eden kişidir. Birimde, yönetsel görevin sorumluluğunu alan işin gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip, modern/ etkin yönetsel bakış açısı ile kaynakların doğru değerlendirilmesini sağlamakla yükümlüdür. Lider denildiğinde, analiz ve sentezleme becerisine sahip, düşüncelerini en yetkin biçimde karşı tarafa iletebilen, sağduyulu, empatik beceri düzeyi yüksek, amacına odaklanmış kişiler akla gelmektedir (Eroğlu, 2013).

Kişinin bu problemi çözebilme ve problemle baş edebilme yeteneği başarısı ve kendi öz güvenini oluşturan etmenlere bağlıdır. Problemle karşılaştığında panik yapmadan doğru kararlar alarak yapılan çözümlenme kişisel beceri ve kişisel başarının bir sonucudur (Dinçer, 2013).

Problem çözme davranışı, sonucun belli olmadığı durumlarda, sonuca ulaşmak ve problemin çözülmesi için yapılan bireysel bir arayış olarak tanımlanabilir ve bu problem çözebilme yeteneği insanın tüm hayatında kullanacağı bir anahtar niteliğindedir.

İnsanın doğumundan itibaren karşılaştığı bütün sorunlar, problem çözme yeteneğinin oluşmasına katkıda bulunur. Sorun ne olursa olsun karşılaşılan problem günden güne insana bir çözüm yeteneği daha katarak kişiliğinin oluşmasında, öz güveninin artmasına katkıda bulunur. Eric Ericson'un dediği gibi "Problemler insanı olgunlaştırır, başarılı kimlik statüsüne ulaşan bireyler hayatlarında problemlerle yüz yüze gelmiş ve bu problemleri çözmüş kimselerdir (Burger, 2006).

Problem Çözme literatürüne bilgi çağına uyumlu olarak giriş yapan Öğrenen Örgüt anlayışı çoklu bir bakış açısı ile elde edilen neticeleri değerlendiren ve bu sonuçlarla değişime uyumu gerçekleştirmeyi

başaran örgüt olması yanında aynı zamanda bünyesindeki kişilerin geliştiği böylece örgüt değişiminin gerçekleştiği aktif bir yapı olarak nitelendirilebilir. Örgüt bünyesindeki herkesin birbirinden öğrenmesi sistemine dayalı pozitif bir anlayıştan hareketle kendi içinde sistemler kurmuş aynı zamanda Problem Çözme konusunda da bir süreç belirleyerek ortaya koymuştur (Garvin, 1996).

Doğumdan ölüme bireyin hayatının her kademesinde karşı karşıya geldiği direnç veya olumsuzluklara nasıl çözümler ürettiği veya karşılaştığı bu olumsuz durumlara nasıl tepkiler gösterdiği yaşamı boyunca öğrendikleri ve tecrübe ettikleriyle de doğru orantılıdır. Kişinin karşılaştığı problemi tanıma, tanımlama, parçalara ayırma ve değerlendirme şekli yanında bireyin kişilik özellikleri, çevresel etkiler ve içinden geçtiğimiz zaman diliminin farklı değişkenleri de bu noktalarda etkili olabilir.

Yöntem ve Araçlar

Bu araştırmanın amacı Üniversitelerde görev yapan Sağlık, Kültür ve Spor Yöneticilerinin liderlik özellikleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesidir. Bu araştırmanın örneklemini 2018–2019 akademik yılında İstanbul ilinde bulunan vakıf ve devlet üniversitelerinde görev yapan ve basit tesadüfi olarak belirlenen 60 Sağlık, Kültür ve Spor birimi yöneticileridir. Etik kurul onayı sonrasında araştırmanın verileri araştırma grubuna Kişisel Bilgi Formu, Ekvall ve Arvonen tarafından (1991) geliştirilerek Cronbach Alfa katsayısı 0,97 olarak bulunan; Türkçe uyarlaması Tengilimoğlu (2005) tarafından yapılan Liderlik Ölçeği ve Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilerek Cronbach Alfa katsayısı 0,88 olarak bulunan Türkçe uyarlaması Taylan (1990) tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri (PÇE) uygulanarak elde edilmiştir.

Elde edilen veriler SPSS 21 paket programında sıklık, tanımlayıcı istatistik, Man Whitney U ve Kruskall Wallis varyans analizi yöntemleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Üniversitelerde görev yapan Sağlık, Kültür ve Spor Yöneticilerinin liderlik özellikleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular ve bu bulgularla ilgili tartışmalar aşağıda verilmiştir.

Tablo 1A. Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Verilerin Dağılımı

Parametreler	n	%	
Cins	Erkek	46	78,0
	Bayan	13	22,0
Yaş	18-25 Yaş	3	5,1
	26-30 Yaş	14	23,7
	31-40 Yaş	28	47,5
	41 ve üzeri	14	23,7
	Memedeni durum	Evli	32
	Bekar	27	45,8
Eğitim düzeyi	Lise	2	3,4
	Üniversite	34	57,6
	Yüksek Lisans	21	35,6
	Doktora	2	3,4

Tablo 1B. Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Verilerin Dağılımı

Parametreler	n	%	
Mesleki deneyim	1-5 Yıl	25	42,4
	6-10 Yıl	15	25,4
	11-15 Yıl	10	16,9
	16 yıl ve üzeri	9	15,3
Gelir düzeyi	3500 TL'den az	24	40,7
	3501-4000 TL	20	33,9
	4001-5000 TL	7	11,9
	5001 TL'den fazla	8	13,6
Kurumda çalışma süresi	1-5 Yıl	35	59,3
	6-10 Yıl	16	27,1
	11-15 Yıl	3	5,1
	16 Yıl ve üstü	5	8,5

Araştırma grubunun cinsiyete göre dağılımı erkekler %78 erkek mesleki deneyimlerinde de %42,4'ünün 1-5 yıl aralığında oldukları ağırlıklı ve %23,7'si de 41 yaş ve üzerinde olduğu ve ayrıca %54,2'si evli ve % 57,6 oranında Lisans mezunu iken yüksek lisans mezunu belirlenmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Ölçülen Parametrelerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Mann Whitney U Testi Sonuçları

Parametreler		n	Ort±SS	En az	En çok	sd	F	p
İşgören Odaklı Liderlik	Erkek	46	39,86±2,97	32,00	46,00	11	0,525	p=0,525>0,05
	Bayan	13	39,46±3,33	35,00	46,00			
Üretim Odaklı Liderlik	Erkek	46	33,47±2,52	28,00	39,00		0,555	p=0,555>0,05
	Bayan	13	33,69±2,05	28,00	36,00			
Değişim Odaklı Liderlik	Erkek	46	26,36±4,09	19,00	33,00		0,304	p=0,304>0,05
	Bayan	13	27,76±3,00	20,00	31,00			
Toplam liderlik	Erkek	46	99,71±7,80	84,00	117,00		0,634	p=0,634>0,05
	Bayan	13	100,92±6,34	88,00	111,00			
Düz İfadeler	Erkek	46	24,21±7,30	14,00	47,00		0,607	p=0,607>0,05
	Bayan	13	23,15±5,44	16,00	32,00			
Ters İfadeler	Erkek	46	77,52±9,55	48,00	90,00		0,481	p=0,481>0,05
	Bayan	13	78,76±9,76	60,00	88,00			
Toplam problem çözme	Erkek	46	101,73±3,42	88,00	107,00		0,588	p=0,588>0,05
	Bayan	13	101,92±5,36	92,00	110,00			

Tablo 3. Araştırma Grubunun Ölçülen Parametrelerinin Yaş Faktörüne Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Test Sonuçları

Parametreler		n	Ort±SS	En az	En çok	sd	F	p
İşgören Odaklı Liderlik	18-25 Yaş	3	39,00±2,64	37	42	3	0,804	p=0,804>0,05
	26-30 Yaş	14	39,42±2,13	36	42			
	31-40 Yaş	28	39,82±3,05	35	46			
	41 ve üzeri	14	40,21±3,94	32	46			
Üretim Odaklı Liderlik	18-25 Yaş	3	34,00±2,00	32	36		0,59	p=0,590>0,05
	26-30 Yaş	14	33,50±1,50	30	36			
	31-40 Yaş	28	33,17±2,72	28	38			
	41 ve üzeri	14	34,14±2,65	28	39			
Değişim Odaklı Liderlik	18-25 Yaş	3	23,66±1,52	22	25		0,345	p=0,345>0,05
	26-30 Yaş	14	27,71±3,91	20	32			
	31-40 Yaş	28	26,32±4,13	19	33			
	41 ve üzeri	14	27,00±3,61	20	32			
Toplam liderlik	18-25 Yaş	3	96,66±1,15	96	98		0,516	p=0,516>0,05
	26-30 Yaş	14	100,64±6,13	88	107			
	31-40 Yaş	28	99,32±7,98	84	117			
	41 ve üzeri	14	101,35±8,53	85	116			
Düz İfadeler	18-25 Yaş	3	28,66±2,88	27	32		0,183	p=0,183>0,05
	26-30 Yaş	14	25,00±8,26	14	44			
	31-40 Yaş	28	24,14±7,20	14	47			
	41 ve üzeri	14	21,64±4,84	15	34			
Ters İfadeler	18-25 Yaş	3	72,33±1,15	71	73		0,098	p=0,098>0,05
	26-30 Yaş	14	76,71±9,87	57	90			
	31-40 Yaş	28	76,82±10,64	48	90			
	41 ve üzeri	14	82,00±6,53	64	90			
Toplam problem çözme	18-25 Yaş	3	101,00±3,60	98	105		0,224	p=0,224>0,05
	26-30 Yaş	14	101,71±3,29	92	105			
	31-40 Yaş	28	100,96±4,37	88	107			
	41 ve üzeri	14	103,64±3,02	98	107			

Tablo 4. Araştırma Grubunun Ölçülen Parametrelerinin Mesleki Deneyim Faktörüne Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Test Sonuçları

Parametreler		n	Ort±SS	En az	En çok	sd	F	p
İşgören Odaklı Liderlik	1-5 Yıl	25	39,72±2,62	35	46	3	0,471	p=0,471>0,05
	6-10 Yıl	15	39,33±3,08	35	46			
	11-15 Yıl	10	40,90±2,13	37	45			
	16 yıl ve üzeri	9	39,44±4,71	32	46			
Üretim Odaklı Liderlik	1-5 Yıl	25	33,88±1,92	30	37		0,312	p=0,312>0,05
	6-10 Yıl	15	32,60±2,58	28	38			
	11-15 Yıl	10	33,40±3,20	28	38			
	16 yıl ve üzeri	9	34,22±2,33	31	39			
Değişim Odaklı Liderlik	1-5 Yıl	25	26,64±3,71	20	32		0,446	p=0,446>0,05
	6-10 Yıl	15	25,93±4,52	19	33			
	11-15 Yıl	10	28,50±2,99	22	32			
	16 yıl ve üzeri	9	26,00±4,15	20	32			
Toplam liderlik	1-5 Yıl	25	100,24±6,57	88	111		0,379	p=0,379>0,05
	6-10 Yıl	15	97,86±9,03	84	117			
	11-15 Yıl	10	102,80±3,39	96	107			
	16 yıl ve üzeri	9	99,66±10,03	85	116			
Düz İfadeler	1-5 Yıl	25	23,36±7,56	14	44		0,283	p=0,283>0,05
	6-10 Yıl	15	25,33±3,57	20	31			
	11-15 Yıl	10	25,10±9,75	18	47			
	16 yıl ve üzeri	9	22,22±5,93	15	34			
Ters İfadeler	1-5 Yıl	25	78,44±9,04	57	90		0,164	p=0,164>0,05
	6-10 Yıl	15	75,26±6,01	62	84			
	11-15 Yıl	10	76,90±15,22	48	87			
	16 yıl ve üzeri	9	81,22±7,82	64	90			
Toplam problem çözme	1-5 Yıl	25	101,80±3,01	92	105		0,144	P=0,144>0,05
	6-10 Yıl	15	100,60±3,50	93	107			
	11-15 Yıl	10	102,00±6,44	88	110			
	16 yıl ve üzeri	9	103,44±2,78	98	107			

Tartışma

Okul yöneticilerinin liderlik stilleri, öğretmenlerin cinsiyetine, medeni durumlarına, yaşlarına, kıdemlerine, mezun oldukları okullara, görev yaptıkları okul türüne göre farklılık gösterirken, branşlarına göre farklılık göstermediği, dönüşümcü liderlik ile ekstra çaba, doyum ve etkililik, koşullu ödül ile ekstra çaba, doyum ve etkililik arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki görülürken, laissez – faire liderlikle ekstra çaba, doyum ve etkililik arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişkinin varlığı bulunmuştur (Cemaloğlu, 2007).

İlköğretim okullarında bürokratik okul yapısının işleyişi ile okul müdürlerinin liderlik stilleri arasındaki ilişkiyi, öğretmenlerin algılarına göre belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen ve Ankara'da bulunan 12 ilköğretim okulunda çalışan toplam 250 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına göre, yöneticiler çoğunlukla dönüşümcü liderlik davranışlarını sergilemekte, okul yapısında bürokrasinin etkili işleyişi ile dönüşümcü liderlik arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Buluc, 2009).

Yönetim denildiğinde, yöneten yani formal veya informal lider çok önemlidir. Bütün alanlarda olduğu gibi spor yöneticilerinin de başarıya ulaşması yöneticilerinin liderlik özellikleriyle yakından ilişkilidir. Yöneticinin personel üzerine etkili olabilmesi liderlik özelliklerine bağlıdır. Spor olgusu ve yönetiminin yapısı ve işleyişi gözönüne alındığında, spor yöneticilerinin liderlik özellik ve fonksiyonlarından daha fazla istifade etmeleri gerektiği kolayca anlaşılır. Spor yönetimde liderlik, başarıya ulaşmanın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Spor politikalarının milli ve milletlerarası düzeyde uygulanmasında ve çağdaş spor anlayışına uygun olarak yürütülmesinde spor yöneticileri çok önemli rol oynarlar. Spor yöneticilerinin, spor kurum ve organizasyonlarını basan ile yönetebilmeleri ancak onların liderlik fonksiyon ve özelliklerini, örgütlerinde çağdaş yönetim anlayışı doğrultusunda etkili ve verimli bir biçimde kullanabilmeleri ile mümkün olabilir (Yetim, 1996).

Şirin ve Yetim (2008) yapmış oldukları araştırma sonucunda, yönetici ve akademisyenlerin algılarına göre, okul yöneticilerinin ilk önce dönüşümcü ve sonra etkileşimci liderlik stili sergiledikleri belirlenmiştir. Yöneticiler akademisyenlerden daha yüksek ve anlamlı bir ortalama ile kendilerinin dönüşümcü ve etkileşimci liderlik stili davranışlarını gerçekleştirdiklerini düşündükleri tespit edilmiştir.

Tablo 5. Araştırma Grubunun Ölçülen Parametrelerinin Kurumda Çalışma Süresi Faktörüne Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Test Sonuçları

Parametreler		n	Ort± SS	En az	En çok	sd	F	p
İşgören Odaklı Liderlik	1-5 Yıl	35	39,54±2,61	35	46	3	0,639	p=0,639>0,05
	6-10 Yıl	16	40,00±3,16	35	46			
	11-15 Yıl	3	42,00±2,64	40	45			
	16 Yıl ve üstü	5	39,40±5,45	32	46			
Üretim Odaklı Liderlik	1-5 Yıl	35	33,62±2,01	28	37		0,919	p=0,919>0,05
	6-10 Yıl	16	33,37±3,24	28	39			
	11-15 Yıl	3	33,00±3,60	29	36			
	16 Yıl ve üstü	5	33,60±1,94	31	36			
Değişim Odaklı Liderlik	1-5 Yıl	35	26,94±3,61	20	32		0,642	p=0,642>0,05
	6-10 Yıl	16	25,93±4,61	19	33			
	11-15 Yıl	3	29,00±2,64	27	32			
	16 Yıl ve üstü	5	25,80±4,32	20	31			
Toplam liderlik	1-5 Yıl	35	100,11±6,28	88	111		0,699	p=0,699>0,05
	6-10 Yıl	16	99,31±9,72	84	117			
	11-15 Yıl	3	104,00±2,00	102	106			
	16 Yıl ve üstü	5	98,80±10,05	85	111			
	16 Yıl ve üstü	5	104,00±3,53	98	107			
Düz İfadeler	1-5 Yıl	35	23,60±6,67	14	44		0,959	p=0,959>0,05
	6-10 Yıl	16	24,25±5,43	16	39			
	11-15 Yıl	3	28,33±16,19	18	47			
	16 Yıl ve üstü	5	23,20±7,39	15	34			
Ters İfadeler	1-5 Yıl	35	78,00±8,55	57	90		0,779	p=0,779>0,05
	6-10 Yıl	16	77,37±9,40	49	89			
	11-15 Yıl	3	72,66±21,45	48	87			
	16 Yıl ve üstü	5	80,80±10,05	64	90			
Toplam problem çözme	1-5 Yıl	35	101,60±3,51	92	110		0,419	p=0,419>0,05
	6-10 Yıl	16	101,62±4,60	88	107			
	11-15 Yıl	3	101,00±5,29	95	105			
	16 Yıl ve üstü	5	104,00±3,53	98	107			

Görev odaklı veya ilişki odaklı olmak ile krizi olumlu veya olumsuz algılama arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan bu çalışmada ise; görev odaklı liderlerin krizi daha olumlu algıladığı ortaya çıkarılmıştır. Krizde kurumun dış dünya ile etkileşimi ve krizde üst düzey yönetimin tutum ve davranışları arasında ise görev veya ilişki odaklı olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tengilimoğlu, 2005).

Araştırmada kamu ve özel sektör örgüt liderlerini ayırt eden liderlik davranışları özelliklerinin belirlenmesi diskriminant analiz ile de belirlenmeye çalışılmıştır. Diskriminant analizi sonucunda istatistiksel açıdan kurumlar arasında yöneticilerinin liderlik davranışları arasında fark anlamlı bulunmuş olup, kamu ve özel sektör örgüt liderlerini ayırt eden değişkenler; arkadaşça bir tutum ve davranış gösterme, çatışmadan uzak arkadaşça bir ortam yaratmadır (İbrahimoğlu, 2007).

Araştırma grubunun mesleki deneyim faktörüne göre ölçülen problem çözme parametrelerinden düz ifadeler puanları arasında 0,05 düzeyinde; gelir düzeyi faktörüne göre ise ölçülen paramet-

relerinden toplam problem çözme puanları arasında 0,01 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Türk spor teşkilatında görev yapan spor yöneticilerinin sergiledikleri liderlik stillerinin baskın olarak sergiledikleri liderlik stilleri tespit edildi. Araştırmanın örneklemini, 2013 yılı itibariyle Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü, spor federasyonları ile gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüklerinde görevli toplam 219 spor yöneticisi oluşturdu. Araştırmanın sonucunda, spor teşkilatında üst seviyedeki spor yöneticilerinin baskın olarak dönüşümcü liderlik stili özelliklerini sergiledikleri tespit edildi (Gündoğdu ve Sunay, 2018).

Okul müdürlerinin liderliği, okulun başarısında oynadığı kritik rol, eğitimde politika geliştirme, pedagoji, değerlendirme, raporlama, öğrenme, başarı, öğretmen eğitimi ve profesyonel gelişim gibi alanlara ilişkin çok sayıda çalışma yapılırken, müdürlerin yetiştirilmesi ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışma ile önce ABD, İngiltere ve Fransa gibi yönetici yetiştirme sistemleri model olarak kabul edilen bazı

Tablo 6. Araştırma Grubunun Ölçülen Parametrelerinin Medeni Durum Faktörüne Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Men Whitney U Test Sonuçları

Parametreler		n	Ort± SS	En az	En çok	sd	F	p																																																																																
İşgören Odaklı Liderlik	Evli	32	40,18±3,39	32	46	26	0,206	p=0,206>0,05																																																																																
	Bekar	27	39,23±2,55	35	46				Üretim Odaklı Liderlik	Evli	32	34,03±2,11	29	39		0,129	p=0,129>0,05	Bekar	27	32,84±2,66	28	38	Değişim Odaklı Liderlik	Evli	32	27,84±3,43	20	32		0,014	p=0,014<0,05*	Bekar	27	25,30±4,10	19	33	Toplam liderlik	Evli	32	102,06±6,82	85	116		0,01	p=0,010<0,01**	Bekar	27	97,38±7,68	84	117	Düz İfadeler	Evli	32	24,18±7,08	15	47		0,842	p=0,842>0,05	Bekar	27	23,88±6,91	14	44	Ters İfadeler	Evli	32	77,18±10,58	48	90		0,921	p=0,921>0,05	Bekar	27	78,30±8,33	57	90	Toplam problem çözme	Evli	32	101,37±4,65	88	107		0,878	p=0,878>0,05	Bekar
Üretim Odaklı Liderlik	Evli	32	34,03±2,11	29	39		0,129	p=0,129>0,05																																																																																
	Bekar	27	32,84±2,66	28	38				Değişim Odaklı Liderlik	Evli	32	27,84±3,43	20	32		0,014	p=0,014<0,05*	Bekar	27	25,30±4,10	19	33	Toplam liderlik	Evli	32	102,06±6,82	85	116		0,01	p=0,010<0,01**	Bekar	27	97,38±7,68	84	117	Düz İfadeler	Evli	32	24,18±7,08	15	47		0,842	p=0,842>0,05	Bekar	27	23,88±6,91	14	44	Ters İfadeler	Evli	32	77,18±10,58	48	90		0,921	p=0,921>0,05	Bekar	27	78,30±8,33	57	90	Toplam problem çözme	Evli	32	101,37±4,65	88	107		0,878	p=0,878>0,05	Bekar	27	102,19±2,72	97	110										
Değişim Odaklı Liderlik	Evli	32	27,84±3,43	20	32		0,014	p=0,014<0,05*																																																																																
	Bekar	27	25,30±4,10	19	33				Toplam liderlik	Evli	32	102,06±6,82	85	116		0,01	p=0,010<0,01**	Bekar	27	97,38±7,68	84	117	Düz İfadeler	Evli	32	24,18±7,08	15	47		0,842	p=0,842>0,05	Bekar	27	23,88±6,91	14	44	Ters İfadeler	Evli	32	77,18±10,58	48	90		0,921	p=0,921>0,05	Bekar	27	78,30±8,33	57	90	Toplam problem çözme	Evli	32	101,37±4,65	88	107		0,878	p=0,878>0,05	Bekar	27	102,19±2,72	97	110																								
Toplam liderlik	Evli	32	102,06±6,82	85	116		0,01	p=0,010<0,01**																																																																																
	Bekar	27	97,38±7,68	84	117				Düz İfadeler	Evli	32	24,18±7,08	15	47		0,842	p=0,842>0,05	Bekar	27	23,88±6,91	14	44	Ters İfadeler	Evli	32	77,18±10,58	48	90		0,921	p=0,921>0,05	Bekar	27	78,30±8,33	57	90	Toplam problem çözme	Evli	32	101,37±4,65	88	107		0,878	p=0,878>0,05	Bekar	27	102,19±2,72	97	110																																						
Düz İfadeler	Evli	32	24,18±7,08	15	47		0,842	p=0,842>0,05																																																																																
	Bekar	27	23,88±6,91	14	44				Ters İfadeler	Evli	32	77,18±10,58	48	90		0,921	p=0,921>0,05	Bekar	27	78,30±8,33	57	90	Toplam problem çözme	Evli	32	101,37±4,65	88	107		0,878	p=0,878>0,05	Bekar	27	102,19±2,72	97	110																																																				
Ters İfadeler	Evli	32	77,18±10,58	48	90		0,921	p=0,921>0,05																																																																																
	Bekar	27	78,30±8,33	57	90				Toplam problem çözme	Evli	32	101,37±4,65	88	107		0,878	p=0,878>0,05	Bekar	27	102,19±2,72	97	110																																																																		
Toplam problem çözme	Evli	32	101,37±4,65	88	107		0,878	p=0,878>0,05																																																																																
	Bekar	27	102,19±2,72	97	110																																																																																			

Tablo 7. Araştırma Grubunun Ölçülen Parametrelerinin Mesleki Deneyim Faktörüne Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Test Sonuçları

Parametreler		n	Ort± SS	En az	En çok	sd	F	p
İşgören Odaklı Liderlik	Lise	2	44,00±2,82	42	46	3	0,192	p=0,192>0,05
	Üniversite	34	39,29±2,48	35	44			
	Yüksek Lisans	21	40,23±3,64	32	46			
	Doktora	2	39,00±2,82	37	41			
Üretim Odaklı Liderlik	Lise	2	33,50±3,53	31	36		0,749	p=0,749>0,05
	Üniversite	34	33,26±2,07	28	38			
	Yüksek Lisans	21	33,90±2,96	28	39			
	Doktora	2	34,00±1,41	33	35			
Değişim Odaklı Liderlik	Lise	2	30,00±1,41	29	31		0,473	p=0,473>0,05
	Üniversite	34	26,64±3,83	19	32			
	Yüksek Lisans	21	26,66±4,12	20	33			
	Doktora	2	24,00±4,24	21	27			
Toplam liderlik	Lise	2	107,50±4,94	104	111		0,339	p=0,339>0,05
	Üniversite	34	99,20±6,46	84	109			
	Yüksek Lisans	21	100,80±8,93	85	117			
	Doktora	2	97,00±8,48	91	103			
Düz İfadeler	Lise	2	30,50±4,94	27	34		0,047	p=0,047<0,05
	Üniversite	34	24,67±6,16	14	44			
	Yüksek Lisans	21	22,52±8,14	14	47			
	Doktora	2	21,00±1,41	20	22			
Ters İfadeler	Lise	2	72,00±11,31	64	80		0,402	p=0,402>0,05
	Üniversite	34	77,26±8,21	57	90			
	Yüksek Lisans	21	78,95±11,80	48	90			
	Doktora	2	80,50±2,12	79	82			
Toplam problem çözme	Lise	2	102,50±6,36	98	107		0,977	p=0,977>0,05
	Üniversite	34	101,94±3,52	92	110			
	Yüksek Lisans	21	101,47±4,56	88	107			
	Doktora	2	101,50±2,34	101	102			

ülkeler ve Türkiye'de müdür yetiştirme sistemleri tanıtılmakta ve sonra Türkiye için bir müdür yetiştirme modeli önerilmektedir (Balyer, 2011).

Araştırmada Türkiye'nin çeşitli illerinden, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü il spor şube müdürleri seminerine katılan 72 kişi yer almıştır. Sonuç olarak, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü il spor

Tablo 8. Araştırma Grubunun Ölçülen Parametrelerinin Gelir Düzeyi Faktörüne Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Test Sonuçları

Parametreler	n	Ort± SS	En az	En çok	sd	F	p	
İşgören Odaklı Liderlik	3500 TL'den az	24	39,50±2,39	35	44	3	0,174	p=0,174>0,05
	3501-4000 TL	20	39,05±3,28	32	46			
	4001-5000 TL	7	41,57±3,10	36	46			
	5001 TL'den fazla	8	40,87±3,68	35	46			
Üretim Odaklı Liderlik	3500 TL'den az	24	33,33±2,07	28	36	0,48	p=0,480>0,05	
	3501-4000 TL	20	33,25±2,97	28	38			
	4001-5000 TL	7	33,42±1,81	31	36			
	5001 TL'den fazla	8	34,87±2,23	32	39			
Değişim Odaklı Liderlik	3500 TL'den az	24	27,25±3,82	20	32	0,105	p=0,105>0,05	
	3501-4000 TL	20	25,05±4,33	19	33			
	4001-5000 TL	7	29,14±1,34	27	31			
	5001 TL'den fazla	8	26,87±3,27	21	32			
Toplam liderlik	3500 TL'den az	24	100,08±6,41	88	109	0,177	p=0,177>0,05	
	3501-4000 TL	20	97,35±8,57	84	117			
	4001-5000 TL	7	104,14±4,05	99	111			
	5001 TL'den fazla	8	102,62±8,29	91	116			
Düz İfadeler	3500 TL'den az	24	23,12±5,86	14	34	33	0,434	p=0,434>0,05
	3501-4000 TL	20	25,25±8,99	14	47			
	4001-5000 TL	7	26,28±5,82	20	34			
	5001 TL'den fazla	8	21,37±3,73	16	27			
Ters İfadeler	3500 TL'den az	24	79,54±7,83	60	90	0,09	p=0,090>0,05	
	3501-4000 TL	20	75,55±12,04	48	90			
	4001-5000 TL	7	72,42±8,14	62	83			
	5001 TL'den fazla	8	82,87±4,12	77	89			
Toplam problem çözme	3500 TL'den az	24	102,66±3,54	92	110	0,007	p=0,007<0,01	
	3501-4000 TL	20	100,80±4,17	88	106			
	4001-5000 TL	7	98,71±3,30	93	103			
	5001 TL'den fazla	8	104,25±2,18	101	107			

şube müdürlerinin, RAE ve PÇE puan ortalamalarının orta seviyelerde olduğu, eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) bulunduğu tespit edilmiştir (Öztürk ve ark. 2009).

Kartal (2016) Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından düzenlenen gençlik kamplarında program sorumlusu olarak görev yapan, 45'i kadın 58'i erkek olmak üzere toplamda 103 katılımcı üzerinde yaptığı çalışmada, program sorumluluğu görev süresine göre 3 ve 4. yıllarda iletişim becerilerinde düşüş olduğu, ayrıca meslek durumlarına göre öğrencilerin problem çözme becerilerinin kamuda çalışanlara göre daha yüksek olduğu tespit edildi. Sonuç olarak, program sorumlularının iletişim becerilerinin yüksek düzeyde, problem çözme becerilerinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Amatör futbol antrenörlerinin %82,5'i karışık tip lider, %16,5'i demokratik tipte lider ve %1,0'i ise otokratik tipte liderlik tarzı sergilemektedirler. Liderlik özelliklerine göre bakıldığında karışık tipte liderlik özelliği gösteren antrenörlerin büyük çoğunluğu uyararak motivasyon tekniğini kullanmaktadır. Otokratik tipteki liderler sporcularını prestij kaybına dikkat çekerek korkutmaktadırlar. Demokratik liderlik tipi ağırlığında olan durumsal liderlik tipine sahip antrenörler ağırlıklı olarak sporcularını hiçbir şekilde

korkutmamaktadırlar. Demokratik liderlik tipine sahip olan liderler ise sporcularını ağırlıklı olarak yaralanma tehlikelerine dikkat çekerek korkutmaktadırlar. Demokratik tarzda liderlik sergileyen antrenörler diğer antrenör tiplerine göre sporcularını daha fazla ödüllendirerek motive etmektedirler. Bunun yanısıra otokratik tipteki liderlerin büyük bölümü motive aracı olarak ödül sistemini kullanmamaktadırlar (Körük ve Ark., 2003).

Problem çözme eğitimi, bu sistematik yaklaşımı ortaya koymaktadır. Bu makalede, problem çözme eğitiminin önemi ve problem çözme basamaklarının neler olduğu tartışılmıştır. Sistematik davranış değiştirme yolu olan problem çözme eğitiminde bazı dirençlerle karşılaşılabilir. Bazı bireyler bunların hepsi yapılamaz bunlar çok zor diyerek vazgeçebilirler. Fakat bir birey yaşamında daha etkin yaşamak istiyorsa yaşamında problem çözme yöntemini kullanması ona çok büyük katkı sağlar. Yaşamında sorunlara yaklaşımda problem çözme yaklaşımını kullanan bireyler doğru çözüm yollarını görürler ve sistematik yaklaşımı kullanarak sorunların çözümüne ulaşırlar. Bu bireyler kaçınıcı davranış göstermezler, gerçeklerle yüzleşirler, problemleri çözümlenebilir bir tarzda yeniden tanımlarlar, alternatifler düşünürler, açık ve karşılıklı iletişimi sürdürürler, kendilerine güvenli olurlar, yeterli derecede yar-

dımı kullanırlar, Atılgan davranış özellikleri gösterirler ve mevcut kaynakları kullanırlar (Güner, 2000).

Araştırma grubunun ölçülen parametreleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Sonuç

Araştırma sonucunda; lider-üye etkileşiminin kalitesi oldukça yüksek bulunmuş, liderlerin sıklıkla kullandıkları çatışma yönetim stili problem çözme olarak belirlenmiş ve lider üye etkileşimi ile belirlenen çatışma yönetim stili arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur (Karacıoğlu ve Kahya, 2011).

Araştırma grubunun gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirilmede 0,01 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuç üzerinde çalışma sürelerindeki artışa bağlı olarak gelir düzeyleri ve deneyimlerindeki gelişmelerin etkilerinin olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar literatürde benzerlikler göstermektedir. Burada vurgulanması gereken önemli bir durum olarak çalışma sürelerinin kurumsal aidiyeti ve deneyim sonucunda da geliştirilen iletişim becerilerinin sonuçlar üzerinde etkili olduğu düşüncesi oluşmuştur.

Spor bilimleri içerisinde olan bireylerin sosyal gelişimlerine ilişkin önemli bulguların olduğu araştırmalar mevcuttur. Ayrıca sporun bireysel gelişimi ve liderlik özelliklerindeki gelişimi de olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Etik Komite Onayı: N/A.

Hasta Onamı: N/A.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Ethics Committee Approval: N/A.

Informed Consent: N/A.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Balyer, A. (2011).** *Değişik Ülkelerde Okul Müdürlerinin Yetiştirilmesi: Türk Eğitim Sistemi İçin Bir Model Önerisi.* Kuramsal Eğitimbilim, 4 (2), 184.
- Budak, G., (2016).** İşletme Yönetimi. Nobel Akademik Yayıncılık, 220-230
- Buluc, B., (2009).** İlköğretim Okullarında Bürokratik Okul Yapısı ile Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri Arasındaki İlişki. Eğitim ve Bilim Education and Science Cilt 34, Sayı 152.
- Burger, J., M. (2006).** *Kişilik.* Çev. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu. İstanbul, Kaknüs Yayınları.
- Cemaloğlu, N., (2007).** *Okul Yöneticilerinin Liderlik Stillerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 5(1), 73-112.
- Dinçer, N., (2013).** *Spor Yöneticilerin Karar Verme Stilleri ile Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma,* Doktora Tezi.
- Garvin, D.A., (1996).** *Sistemik Problem Çözme Yaklaşımında XEROX'un Problem Çözme Süreci.* Aktaran: Budak, G., Budak, G., İşletme Yönetimi Geliştirilmiş ve güncellenmiş 8. Basım Nobel Akademik YAYINCILIK Eğitim Danışmanlık Tic Ltd Şti, 118.
- Gündoğdu, F., Sunay, H. (2018).** *Türk Spor Teşkilatındaki Spor Yöneticilerinin Liderlik Stilleri.* Spormetre, 16(2),178-195. [CrossRef]
- Güner, P. (2000).** *Sorunlarla Etkili Baş Etme Yolu: Problem Çözme.* Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1
- Hepner, P. P., (1982).** *The Problem Solving Inventory, Manual.* Consulting psychologist Press. [CrossRef]
- Hodgetts, R.M., Luthans, F. (2003).** *International Management, Culture, Strategy, and Behavior.* New York, McGraw Hill/Irwin Publish, 356.
- İbrahimioğlu, N., (2007).** İşletmelerde Liderlik ve Kriz Yönetimi İlişkisi. Gazi-antep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2): 731-747.
- Karacıoğlu, F., Kahya, C., (2011).** *Lider-Üye Etkileşimi ve Çatışma Yönetim Stili İlişkisi.* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(2): 337-352.
- Kartal, M. (2016).** *Gençlik Kampı Program Sorumlularının İletişim ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ortak Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Koçel, T., (1999).** İşletme Yöneticiliği, Beta Basım A.Ş. 8. Baskı, İstanbul.
- Körük, E., Biçer, T., Donuk, B. (2003).** *Amatör Futbol Antrenörlerinin Liderlik Davranış Tipleri Kullandıkları Motivasyon Tekniklerinin Belirlenmesi.* Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi.
- Öztürk, F., Koparan, Ş., Efe, M. (2009).** *Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü İl Spor Şube Müdürlerinin Sosyo-Demografik Özellikleri ile Atılganlık Düzeyleri ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi.* Journal of New World Sciences Academy 2009, Volume, 4(2), 2B0004.
- Şirin, E.F., Yetim, A.A. (2008).** *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yöneticilerinin Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlik Stillерinin İncelenmesi.* Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD), 8(2008), 4, 31-46 .
- Şişman, M., (2010).** *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi.* Ankara: Pegem A.
- Tengilimoğlu, D., (2005).** *Kamu ve Özel Sektör Örgütlerinde Liderlik Davranışı Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması.* Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2005,14, 1-16.
- Yetim, A.A. (1996).** *Spor Yönetiminde Liderlik.* Bed Egt Spor Bil Der 1(3), 85-94.